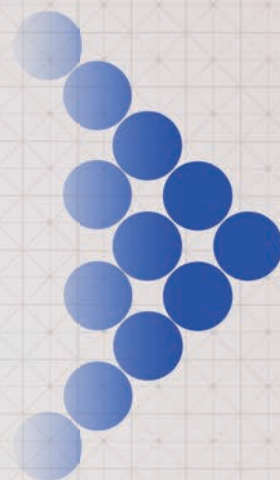

Mgr. et Mgr. Prošková

ZPŮSOBILOST K VÝKONU ZDRAVOTNICKÉHO POVOLÁNÍ

Pracovní sešit

PraGraM
Právní Gramotnost v Medicině

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PraGraM

Právní Gramotnost v Medicíně

WWW.USL.UPOLCZ

Název projektu: **Právní gramotnost v medicíně (PraGraM)**

Registrační číslo: **CZ.1.07/2.2.00/28.0152**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZPŮSOBILOST K VÝKONU ZDRAVOTNICKÉHO POVOLÁNÍ

Mgr. et Mgr. Prošková

Olomouc, 2013

Právní úprava výkonu zdravotnického povolání patří převážně do oblasti veřejného práva a to konkrétně práva správního. Správní orgány, ať již jde o Ministerstvo zdravotnictví, ev. jím pověřenou organizaci (univerzitu, IPVZ), krajský úřad či Českou lékařskou komoru, vydávají v oblasti své působnosti řadu správních rozhodnutí. Tato správní rozhodnutí mohou být, a také bývají, přezkoumávána soudy v rámci správního soudnictví; existuje tedy již judikatura, byť nepočetná. Bohatá soudní judikatura je pak v oblasti přezkoumávání lékařských posudků. Pokud jde o disciplinární rozhodnutí, je nutno podotknout, že je komory nezveřejňují, je tedy obtížné získat vhodné kazuistiky jinak než z vlastní praxe. Tématu se dotýká i rozhodovací činnost soudů v občansko-právních věcech (náhrada škody, pracovněprávní spory) i trestněprávních (zejm. pokud jde o trestný čin neoprávněného podnikání).

1. REGULACE VÝKONU ZDRAVOTNICKÉHO POVOLÁNÍ

1. 1. Právo na svobodnou volbu povolání

Právo na svobodnou volbu povolání a právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost patří mezi hospodářská, sociální a kulturní práva garantovaná ústavním pořádkem České republiky:

Čl. 26

(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

(2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

(3) Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje; podmínky stanoví zákon.

(4) Zákon může stanovit odchylnou úpravu pro cizince.¹

Hospodářská, sociální a kulturní práva však nepůsobí bezprostředně, lze se jich dovolávat pouze v mezích zákonů, na druhé straně však pro jakékoliv limity takového podnikání či činnosti existuje výhrada zákona, tj. **pouze zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání** nebo činností. Nejedná se tudíž o základní práva, aplikovatelná přímo na základě Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“), ale o taková práva, jejichž uplatňování je možné toliko v souladu s běžným zákonodárstvím.²

Takový zásah do ústavního práva zákonem však nemůže být jakýkoli. Musí být ospravedlněn veřejným zájmem a musí být k tomuto veřejnému zájmu proporcionální, tj. musí být v souladu se třemi komponenty testu proportionality (vhodnosti, potřebnosti a poměrování v kolizi stojících hodnot podle jejich „závažnosti“).³

Ústavní soud rozlišuje zásah do svobody výkonu povolání odlišně u podnikatelské činnosti a odlišně u činnosti, která je ve veřejném zájmu. „Právo na svobodnou volbu po-

1 Listina základních práv a svobod

2 Čl. 2 a 41 odst. 1 Listiny, čl. 2 Ústavy. Pl. ÚS 45/2000, I. ÚS 620/2000.

3 K zásadě proportionality např. Nálezy Ústavního soudu Sp. zn. Pl. ÚS 4/95, Sp.zn. III. ÚS 127/96, Sp. zn. I. ÚS 431/04 a řada dalších.

volání nelze aplikovat, aniž by se současně posuzovala míra účasti veřejného zájmu a veřejné moci na podmínkách existence takového povolání.“⁴

Pokud jde o otázku, zda činnosti, které jsou stanoveny jako obsah povolání, jsou činnostmi vyhrazenými, tj. zda je může vykonávat pouze osoba s danou způsobilostí a zda je ostatním osobám výkon takové činnosti zakázán, můžeme též nalézt odpověď v judikatuře Ústavního soudu, a to v souvislosti s výkonem povolání zeměměřiče: *„Nezbytnou podmínkou fungování liberálně-demokratické společnosti je vytvoření autonomního prostoru jednotlivce, v němž se může svobodně realizovat. Z podstaty práva na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu jakožto práva hospodářského nelze bez dalšího dovodit závěr, že toto právo (svoboda) vytváří autonomní prostor jednotlivce, v němž je jednotlivec oprávněn činit vše, co mu zákon nezakazuje., přičemž veřejná moc smí do tohoto prostoru zasahovat toliko za zákonem stanovených podmínek. Povaha tohoto práva je ambivalentní v tom, že nevytváří pouze status negativus, tedy prostor autonomie jednotlivce, do něhož nepřísluší veřejné moci zasahovat, nýbrž je to do jisté míry i veřejná moc, která pozitivně formuje a stanoví podmínky pro výkon povolání a hospodářských činností a vytváří tak vlastně samotné předpoklady výkonu takových činností (status positivus).“* Jinak řečeno, pokud zákon stanovuje výčet určitých činností, které může provádět nejen zeměměřič, ale např. lékař, porodní asistentka či radiologický fyzik, osoba jiné kvalifikace či bez kvalifikace takovou činnost vykonávat nemůže. Podmínkou však je, aby stanovení podmínek a omezení výkonu určitých činností bylo **ve veřejném zájmu**, tedy aby existoval veřejný zájem na kvalitě výkonu takových činností. *„V takových případech je třeba vždy sledovat, zda omezení práva takovým veřejným zájmem je ještě proporcionální, nebo zda dokonce nedochází takovým omezením k narušení či popření smyslu a podstaty základního práva.“*

Pokud jde o aplikaci zásady přiměřenosti, obdobně jako Ústavní soud postupuje i Evropský soud pro lidská práva při ochraně práv stanovených v Evropské úmluvě o lidských právech (dále jen „EÚLP“). Porušení základních práv a svobod je možné pouze, pokud zásah směřuje k legitimnímu cíli, například pokud je v zájmu zdraví. Zásah musí být dále nezbytný v demokratické společnosti. Podle ustálené judikatury⁵ *„pojem nezbytnosti obnáší naléhavou společenskou potřebu; provedené opatření musí zejména být přiměřené vzhledem ke sledovanému legitimnímu cíli.“* V rámci pojmu přiměřenosti ESLP posuzuje také účelnost stanovených opatření, tedy, zda stát své pravomoci uvážení využil *„v dobré víře, pečlivě a moudře“*. Pohnutky zásahu musí být *„případné a dostatečné“*. Soud poté zkoumá, zda bylo dbáno na *„spravedlivou rovnováhu“* mezi obecným zájmem a zájmy jedince.

Je zřejmé, že veřejný zájem na kvalitě poskytování zdravotní péče je přinejmenším obdobný s veřejným zájmem na kvalitě zeměměřičských činností. Pokud tedy považujeme způsob a míru regulace zdravotnických povolání za přiměřený danému cíli, je i omezení výkonu zdravotnických povolání ústavně konformní. Míru regulace a omezení je však nezbytné posuzovat jednotlivě u každé z regulovaných činností; míra regulace musí být

4 I. ÚS 504/03.

5 Handyside, Sunday Times.

odlišná u činností méně společensky závažných (např. výkonu pomocných ošetrovatelských činností) a u činností, které jsou z hlediska společenského zájmu závažnější (zejm. u samostatného výkonu povolání lékaře).

Ad 1. 2. Správní činnost při regulaci výkonu zdravotnických povolání

Pokud jde o správní činnost, jde jednak o rozhodování, o faktické úkony, předběžná stanoviska a o vydávání osvědčení podle části čtvrté zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Rozhodnutí vydávaná podle zákonů o způsobilosti jsou konstitutivní i deklaratorní.

Konstitutivní jsou ta rozhodnutí, která zakládají, mění či ruší práva či povinnosti: Např. rozhodují o přiznání způsobilosti k výkonu povolání nelékařského zdravotnického pracovníka⁶ nebo rozhodnutí o uznání kvalifikace získané mimo území ČR⁷ přiznává právo vykonávat zdravotnické povolání na území České republiky, s čímž souvisejí povinnosti zdravotnických pracovníků podle zákona o zdravotních službách. Rozhodnutí o udělení, prodloužení, neudělení či odebrání akreditace (např. k uskutečňování specializačního vzdělávání)⁸ přiznává právo uskutečňovat danou formu vzdělávání a zároveň z této skutečnosti vyplývají povinnosti akreditovaných zařízení.⁹ Tato práva a povinnosti jsou založena ode dne právní moci správního rozhodnutí.

Přes své zavádějící označení je konstitutivním rozhodnutím i vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, následné zapsání do Registru zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu a hostujících osob je pak faktickým úkonem podmíněným vydáním osvědčení.¹⁰

Deklaratorní je rozhodnutí, které „pouze“ autoritativně osvědčuje, že žadatel daná práva či povinnosti, respektive statut, jímž jsou určitá práva a povinnosti spojená, má. Jde např. o vydání osvědčení o vzdělání a praxi na území České republiky lékaři, který hodlá vykonávat své povolání v cizině.¹¹ Deklaratorními jsou i rozhodnutí o specializované způsobilosti získané v souladu s přechodnými ustanoveními zákona č. 95/2004 Sb., respektive též jeho novel.¹² Důležité pro praxi

6 § 96 odst. 1 zákona č. 96/2004 Sb.

7 § 31, § 34 odst. 4, 5 a § 36 zákona č. 95/2004 Sb., § 81, § 85 odst. 5, 6 a § 89 zákona č. 96/2004 Sb.

8 § 17 zákona č. 95/2004 Sb., § 49 zákona č. 96/2004 Sb.

9 § 18 zákona č. 95/2004 Sb., § 50 zákona č. 96/2004 Sb.

10 „ministerstvo rozhodne o vydání osvědčení.“ (§ 67 odst. 1 a § 72 zákona č. 96/2004 Sb.).

11 § 42 odst. 2 zákona č. 95/2004 Sb.

12 § 44 zákona č. 95/2004 Sb., Čl. II. odst. 4-7 zákona č. 346/2011 Sb.

je, že Ministerstvo tímto správním aktem nezakládá novou skutečnost, v tomto případě tedy specializovanou způsobilost lékaře, ale rozhoduje o tom, zda tu stav předvídaný zákonem již je či není. Specializovanou způsobilost tedy žadatelé nemají ode dne právní moci tohoto rozhodnutí či osvědčení, avšak již ode dne účinnosti příslušného zákona.

V **rozhodování o správních deliktech a sankcích** za ně půjde o kombinaci rozhodnutí deklaratorního (rozhodnutí o tom, že došlo k porušení zákona ve smyslu správního deliktu) a konstitutivního (rozhodnutí o výši pokuty).

Za **faktické úkony** lze považovat např. zařazení uchazeče o specializaci do specializačního vzdělání nebo připuštění k atestační zkoušce. Pokud však žadatel nesplní podmínky, zamítnutí se již děje rozhodnutím, tedy s možností všech opravných prostředků pro žadatele.¹³

O **závazné stanovisko** jde v případě vydávání stanovisek MZ k vysokoškolským studijním programům zdravotnického zaměření, zda budou jejich budoucí absolventi způsobilí vykonávat zdravotnické povolání.¹⁴ Zákony o způsobilosti ani vysokoškolský zákon žádné formální náležitosti takových stanovisek nestanoví. Nejde o správní rozhodnutí, ale o správní úkon, tedy o subsumpci správních aktů v rámci celého akreditačního řízení. Proti stanovisku MZ nelze podat rozklad samostatně, bylo by však možné zahájit přezkumné řízení či obnovu řízení. Akreditační řízení podle vysokoškolského zákona, pro něž se toto předběžné stanovisko vydává, již správním řízením je.

Pokud jde o náležitosti těchto rozhodnutí, odkazujeme v plném rozsahu na kapitolu Správní právo a veřejná správa ve vztahu k výkonu lékařské profese.

1. 3. Zdravotní péče jako regulovaná činnost

Zákon o zdravotních službách stanovuje, že zdravotní péči, která je součástí zdravotních služeb, mohou poskytovat pouze poskytovatelé zdravotních služeb, jimiž mohou být jak fyzické, tak i právnické osoby. Poskytovatelé zdravotních služeb jsou povinni tyto činnosti zajišťovat pouze prostřednictvím kvalifikovaných osoby, tj. zdravotnických pracovníků, popřípadě též jiných odborných pracovníků pracujících pod odborným dohledem zdravotnických pracovníků způsobilých k příslušným činnostem. Výjimky zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách (dále jen „zákon o zdravotních službách“) stanovuje pouze pro ošetrovatelskou péči poskytovanou poskytovateli sociálních služeb, tj. subjektů, kteří získali oprávnění k činnosti podle zákona č. 108/2006

13 § 19 odst. 2 a 3, § 21 odst. 1 zákona č. 95/2004 Sb., § 58 odst. 4, § 60 odst. 1 zákona č. 96/2004 Sb.

14 § 2 písm. c) zákona č. 95/2004 Sb. a § 2 písm. e) zákona č. 96/2004 Sb., § 79 odst. 1 písm. e) zákona č. 111/1998 Sb.

Sb., o sociálních službách. Zákon o zdravotních službách pak stanovuje též výjimky, kdy lze činnosti, která by obsahově naplňovala definici zdravotní služby, poskytovat i mimo regulaci poskytovatelů zdravotních služeb:

§ 11

Poskytování zdravotních služeb

(1) *Poskytovatel může poskytovat pouze zdravotní služby uvedené v **oprávnění k poskytování zdravotních služeb**.*

(2) ***Bez získání oprávnění k poskytování zdravotních služeb je možné***

a) poskytovat odbornou první pomoc,

b) poskytovat zdravotní služby v zařízeních sociálních služeb podle zákona o sociálních službách,

c) zajistit převoz osoby, jejíž zdravotní stav to vyžaduje, ze zahraničí do České republiky nebo z České republiky do zahraničí osobou oprávněnou k této činnosti podle právních předpisů jiného státu, z jehož území nebo na jehož území se převoz uskutečňuje a jde-li o činnost na území České republiky dočasnou,

d) poskytovat zdravotní služby podle § 20.

(3) Zdravotní služby lze poskytovat **pouze prostřednictvím osob způsobilých k výkonu zdravotnického povolání nebo k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotních služeb.**

(4) *Personální zabezpečení zdravotních služeb musí odpovídat oborům, druhu a formě poskytované zdravotní péče a zdravotním službám podle § 2 odst. 2 písm. d) až f). Požadavky na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb, týkající se odborné, specializované, popřípadě zvláštní odborné způsobilosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků a jejich počtu stanoví prováděcí právní předpis.*

(5) *Zdravotní služby mohou být poskytovány pouze ve zdravotnických zařízeních v místech uvedených v oprávnění k poskytování zdravotních služeb; to neplatí v případě zdravotní péče poskytované ve vlastním sociálním prostředí, zdravotnické*

dopravní služby, přepravy pacientů neodkladné péče, přednemocniční neodkladné péče poskytované v rámci zdravotnické záchranné služby, zdravotních služeb poskytovaných v mobilních zdravotnických zařízeních ozbrojených sil za krizových situací a jde-li o převoz těla zemřelého na pitvu a z pitvy podle zákona o pohřebnictví. V případě, že poskytovatel poskytuje pouze domácí péči, musí mít kontaktní pracoviště.

(6) Zdravotnické zařízení musí být pro poskytování zdravotních služeb technicky a věcně vybaveno. Technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení musí odpovídat oborům, druhu a formě poskytované zdravotní péče a zdravotním službám podle § 2 odst. 2 písm. d) až f). Požadavky na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení, týkající se stavebně technického, funkčního a dispozičního uspořádání prostor a vybavení vybranými zdravotnickými prostředky, jinými přístroji a zařízeními, na vybavení kontaktního pracoviště, a v případě lékárenské péče poskytované v odloučeném oddělení výdeje léčiv i na místo poskytování péče, stanoví prováděcí právní předpis. Tímto nejsou dotčeny požadavky na zdravotnická zařízení podle jiných právních předpisů.

(7) Poskytovatel zdravotnické záchranné služby, poskytovatel zdravotnické dopravní služby a poskytovatel přepravy pacientů neodkladné péče musí být pro poskytování zdravotní službu vybaven odpovídajícími dopravními prostředky. Požadavky na vybavení poskytovatele dopravními prostředky a požadavky na technické a věcné vybavení těchto dopravních prostředků a na jejich označení a barevné provedení stanoví prováděcí právní předpis. Tímto nejsou dotčeny požadavky na dopravní prostředky stanovené jinými právními předpisy.

(8) Poskytování zdravotních služeb v zařízeních sociálních služeb podle odstavce 2 písm. b) je poskytovatel sociálních služeb povinen před jejich započítáním oznámit krajskému úřadu příslušnému podle místa jejich poskytování. Při poskytování zdravotních služeb je poskytovatel sociálních služeb povinen dodržovat povinnosti stanovené poskytovateli v § 45 odst. 1, odst. 2 písm. n), § 51 odst. 1 a § 53 odst. 1.

Je třeba si dále uvědomit, že zdravotnickým pracovníkem není každá osoba, která vystudovala příslušný obor, např. tedy obor všeobecné lékařství na některé z lékařských fakult. Zákony o způsobilosti, tedy zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta (dále jen zákon o lékařských povoláních) a zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) shodně stanovují, že za zdravotnického pracovníka se považují osoby, které příslušné zdravotnické povolání skutečně vykonávají.

Personální vybavení konkrétně určuje vyhláška č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb (dále jen „personální vyhláška“). Tu je třeba vykládat ve shodě s kompetencemi zdravotnických pracovníků, tedy zejména vyhláškou č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků (dále jen „vyhláška o činnostech“).

Příklad z praxe – Administrativní asistentka v ordinaci lékaře

Neurolog poskytující ambulantní zdravotní služby nezaměstnával žádnou sestru ani jiného zdravotnického pracovníka, zaměstnával pouze asistentku bez zdravotnického vzdělání. Krajským úřadem byl vyzván k doložení personálního vybavení všeobecnou sestrou v pracovním úvazku alespoň 0,5.

Byl postup krajského úřadu správný? Je ambulantní lékař povinen mít v ambulanci sestru?

Personální vyhláška ve své příloze č. 1 stanovuje, že pokud je poskytována ošetrovatelská péče, musí být ambulance lékaře vybavena i všeobecnou sestrou, popřípadě sestrou se specializovanou způsobilostí, pokud vyžadované činnosti mají charakter specializované ošetrovatelské péče. Tyto obecné podmínky jsou v tomto smyslu specifikovány i u jednotlivých lékařských oborů.

Ve většině oborů však není stanoven minimální úvazek sestry; úvazek musí odpovídat rozsahu těchto vykonávaných činností.

Vyhláška o personálním vybavení rovněž stanovuje, že namísto všeobecné sestry může lékař zaměstnat i zdravotnického asistenta, a v některých oborech (gynekologie a porodnictví, perinatologie a fetomaternální medicína, onkogynekologie, urogynekologie, reprodukční medicína) kromě těchto dvou ošetrovatelských profesí také porodní asistentku:

1. 32. Neurologie

a) neurolog a

b) všeobecná sestra nebo zdravotnický asistent, pokud je poskytována ošetrovatelská péče.¹⁵

15 PŘ. 1, ČÁST I, ODDÍL B PERSONÁLNÍ VYHLÁŠKY.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, je vyhláška o personálním vybavení sama o sobě velmi neurčitá až vágní. Je ji proto potřeba vykládat ve vztahu k vyhlášce o činnostech, z níž je již určitelné, kterými činnostmi může lékař pověřovat zdravotnického asistenta, kterými sestru bez specializované způsobilosti a kterými výhradně sestru specialistku.

Tedy, jinak řečeno, veškeré činnosti v ambulanci, které jsou zdravotní péčí, může vykonávat pouze k těmto činnostem způsobilý zdravotnický pracovník. K činnostem, které obvykle sestra v ambulanci vykonává, jako je např. odběr biologického materiálu, aplikace léčiv či asistence u léčebných a diagnostických výkonů, je kromě sestry podle vyhlášky o činnostech způsobilý rovněž zdravotnický asistent, a tuto skutečnost reflektuje i personální vyhláška.

§ 30

Zdravotnický asistent

(1) Zdravotnický asistent vykonává činnosti podle § 3 odst. 2 a dále pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo porodní asistentky poskytuje základní ošetrovatelskou péči a specializovanou ošetrovatelskou péči v rámci ošetrovatelského procesu, v rozsahu své odborné způsobilosti může získávat informace nutné k určení ošetrovatelských diagnóz, v míře určené všeobecnou sestrou nebo porodní asistentkou plní ošetrovatelský plán a provádí ošetrovatelské výkony. Přitom pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo porodní asistentky zejména může

a) sledovat fyziologické funkce a stav pacientů, zaznamenávat je do dokumentace, pečovat o vyprazdňování, provádět komplexní hygienickou péči, prevenci proleženin, rozdělovat stravu pacientům podle diet a dbát na jejich dodržování, dohlížet na dodržování pitného režimu, zajišťovat aplikaci tepla a chladu,

b) provádět rehabilitační ošetrovatelství, včetně prevence poruch imobility,

c) provádět nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti pacienta,

d) vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při zajištění herních aktivit dětí,

e) vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení léčivých přípravků 10),

f) vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení zdravotnických prostředků 11) a prádla, jejich dezinfekci a sterilizaci a zajištění jejich dostatečné zásoby.

*(2) Zdravotnický asistent pod odborným dohledem všeobecné sestry, porodní asistentky **nebo lékaře** může*

a) podávat léčivé přípravky 10) s výjimkou aplikace nitrožilně a do epidurálních katétrů a intramuskulárních injekcí u novorozenců a dětí do 3 let věku,

b) odebírat biologický materiál, provádět vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve semikvantitativními metodami (diagnostickými proužky),

c) zavádět a udržovat kyslíkovou terapii,

d) v rozsahu své odborné způsobilosti vykonávat činnosti při ošetření akutní a chronické rány,

e) připravovat pacienty k diagnostickým nebo léčebným výkonům, podle rozhodnutí lékaře, všeobecné sestry nebo porodní asistentky při nich asistovat, poskytovat ošetrovatelskou péči při těchto výkonech a po nich,

f) vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při činnostech spojených s přijetím, přemísťováním, propuštěním a úmrtím pacientů.

(3) Zdravotnický asistent pod přímým vedením všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru může v rozsahu své odborné způsobilosti při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče vykonávat činnosti uvedené v odstavci 1.

Přestože není výslovně řečeno, že v ambulanci lékaře sestra být musí, vyplývá z charakteru činností v ambulanci zajišťovaných, že by tomu tak mělo. Nicméně je zřejmé, že zákonodárce předpokládá i situaci, kdy lze v lékařských ambulancích poskytovat zdravotní péči, aniž by byla poskytována péče ošetrovatelská. Bude tomu tak v případě, že v ambulanci lékaře budou vykonávány pouze ty činnosti obvykle zajišťované sestrami, které jsou součástí léčebně-preventivní a diagnostické péče. K těmto činnostem je způsobilý i lékař - to lze dovodit i ze skutečnosti, že odborný dohled v oblasti léčebných a diagnostických výkonů může podle citovaného ustanovení vyhlášky o činnostech (§ 30 odst. 2) lékař vykonávat¹⁶:

(3) Všeobecná sestra může vykonávat bez odborného dohledu na základě indikace lékaře činnosti při poskytování preventivní, diagnostické, léčebné, rehabilitační, neodkladné a dispenzární péče. Přitom zejména připravuje pacienty k diagnostickým a léčebným postupům, na základě indikace lékaře je provádí nebo při nich asistuje, zajišťuje ošetrovatelskou péči při těchto výkonech a po nich; zejména může

a) podávat léčivé přípravky 10) s výjimkou nitrožilních injekcí nebo infuzí u novorozenců a dětí do 3 let a s výjimkou radiofarmak; pokud není dále uvedeno jinak,

b) zavádět a udržovat kyslíkovou terapii,

c) provádět screeningová a depistážní vyšetření, odebírat biologický materiál a orientačně hodnotit, zda jsou výsledky fyziologické,

- d) provádět ošetření akutních a operačních ran, včetně ošetření drénů,
- e) provádět katetrizaci močového měchýře žen a dívek nad 10 let, pečovat o močové katétrů pacientů všech věkových kategorií, včetně výplachů močového měchýře,
- f) provádět výměnu a ošetření tracheostomické kanyly, zavádět nazogastrické sondy pacientům při vědomí starším 10 let, pečovat o ně a aplikovat výživu sondou, případně žaludečními nebo duodenálními stomiemi u pacientů všech věkových kategorií,
- g) provádět výplach žaludku u pacientů při vědomí starších 10 let.

(4) Všeobecná sestra pod odborným dohledem lékaře může

- a) aplikovat nitrožilně krevní deriváty¹²⁾,
- b) asistovat při zahájení aplikace transfuzních přípravků 13) a dále bez odborného dohledu na základě indikace lékaře ošetřovat pacienta v průběhu aplikace a ukončovat ji.¹⁷

Tyto činnosti jsou tedy v působnosti jak sestry, tak i lékaře, a pokud to lékař považuje a vhodné a efektivní, může je vykonávat i osobně.

Jiná je však situace pokud jde o činnosti, které jsou vlastní ošetrovatelskou péčí a ke kterým lékař způsobilost nemá, když není způsobilý k výkonu povolání všeobecné sestry. Jde o činnosti uvedené v § 4 odst. 1 a 2:

(1) Všeobecná sestra vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem poskytuje, případně zajišťuje základní a specializovanou ošetrovatelskou péči prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom zejména může

- a) vyhodnocovat potřeby a úroveň soběstačnosti pacientů, projevu jejich onemocnění, rizikových faktorů, a to i za použití měřicích technik používaných v ošetrovatelské praxi (například testů soběstačnosti, rizika proleženin, měření intenzity bolesti, stavu výživy),
- b) sledovat a orientačně hodnotit fyziologické funkce pacientů, to je dech, puls, elektrokardiogram, tělesnou teplotu, krevní tlak a další tělesné parametry,
- c) pozorovat, hodnotit a zaznamenávat stav pacienta,
- d) zajišťovat herní aktivity dětí,
- e) zajišťovat a provádět vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve semikvantitativními metodami (diagnostickými proužky),
- f) provádět odsávání sekretů z horních cest dýchacích a zajišťovat jejich průchodnost,

g) hodnotit a ošetřovat poruchy celistvosti kůže a chronické rány a ošetřovat stomie, centrální a periferní žilní vstupy,

h) provádět ve spolupráci s fyzioterapeutem a ergoterapeutem rehabilitační ošetřování, to je zejména polohování, posazování, dechová cvičení a metody bazální stimulace s ohledem na prevenci a nápravu hybných a tonusových odchylek, včetně prevence dalších poruch z mobility,

i) provádět nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti,

j) edukovat pacienty, případně jiné osoby v ošetrovatelských postupech a připravovat pro ně informační materiály,

k) orientačně hodnotit sociální situaci pacienta, identifikovat potřebnost spolupráce sociálního nebo zdravotně-sociálního pracovníka a zprostředkovat pomoc v otázkách sociálních a sociálně-právních,

l) zajišťovat činnosti spojené s přijetím, přemísťováním a propuštěním pacientů,

m) provádět psychickou podporu umírajících a jejich blízkých a po stanovení smrti lékařem zajišťovat péči o tělo zemřelého a činnosti spojené s úmrtím pacienta,

n) přejímat, kontrolovat, ukládat léčivé přípravky, včetně návykových látek 10), (dále jen „léčivé přípravky“), manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dostatečnou zásobu,

o) přejímat, kontrolovat a ukládat zdravotnické prostředky 11) a prádlo, manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu.

(2) Všeobecná sestra pod odborným dohledem všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem může vykonávat činnosti podle odstavce 1 písm. b) až i) při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče.

Pokud tedy lékařská ambulance nezajišťuje tyto činnosti, které jsou ve výhradní způsobilosti všeobecné sestry, popřípadě porodní asistentky, tedy vlastní ošetrovatelskou péčí,¹⁸ není nutné ani nyní v lékařské ambulanci sestru zaměstnávat, pokud hodlá tyto činnosti zabezpečovat lékař sám nebo prostřednictvím jiného k těmto činnostem způsobilého zdravotnického pracovníka. Zda je věcně správné, případně zda je vůbec fakticky možné, aby tyto činnosti byly zabezpečovány lékařem – jednou fyzickou osobou, je věcí správního uvážení registrujícího orgánu, který bude zejména vycházet z odborných hledisek, postupu lege artis (posoudí, že např. ambulantní zákrokový sálek vyžaduje kvalifikovanou asistenci – tedy asistenci buď sestry, nebo jiného lékaře). Pokud by však tyto činnosti vykonával zdravotnický pracovník nezpůsobilý k příslušným činnostem či dokonce osoba, která vůbec nezískala způsobilost k výkonu zdravotnického povolání, šlo by o hrubé porušení výše uvedených právních předpisů se zřejmými správněprávními, občanskoprávními, případně i trestněprávními, dopady.

18 Rozdělením činností sestry na podíl na léčebně preventivní péči a vlastní ošetrovatelskou péči se zabývá kapitola 3. 10. 2. 1. 2.

Činnost lékaře-neurologa si lze představit i bez asistence sestry, lékař této odbornosti proto sestru zaměstnávat nemusí, avšak musí veškeré výkony provádět sám, v žádném případě nesmí žádnou zdravotní činností pověřovat administrativní asistentku.

Pokud jde o nahlížení do zdravotnické dokumentace a o mlčenlivost, je i administrativní asistentka podle současné právní úpravy oprávněna nahlížet do zdravotnické dokumentace, když § 65 odst. 2 stanovuje, že „Do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi mohou bez jeho souhlasu nahlížet, jestliže je to v zájmu pacienta nebo jestliže je to potřebné pro účely vyplývající z tohoto zákona nebo jiných právních předpisů, a to v nezbytném rozsahu... další zaměstnanci poskytovatele v rozsahu nezbytně nutném pro výkon povolání“. Všechny osoby, které mohou bez souhlasu pacienta nahlížet do zdravotnické dokumentace, jsou dále vázány povinnou zákonnou mlčenlivostí.¹⁹

Lékaři tudíž nic nebrání zaměstnávat pouze administrativní asistentku a požadavek krajského úřadu není správný.

Příklad z praxe: Personální vybavení zařízení jednodenní péče

Lékařka požádala o rozšíření svého oprávnění poskytovatele zdravotních služeb z oboru dermatologie a korektivní dermatologie formou ambulantní péče o jednodenní péči a o obory plastická chirurgie a anesteziologie a intenzivní medicína. V rámci těchto oborů měly být prováděny i výkony na zákrokovém sálku, včetně celkové anestezie. Počet operačních výkonů byl nepravidelný, anesteziolog a anesteziologická sestra proto pracovali na základě dohody o provedení práce a byli placeni podle skutečně odvedených výkonů.

Krajský úřad ji vyzval k doplnění žádost, mimo jiné k doložení „Seznamu zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.“ Dále přiložil tabulku, kterou měla lékařka vyplnit. Tabulka obsahovala pro každý z oborů požadavek na počty lékařů a sester s uvedením jejich jména, vzdělání a rozsahu pracovního úvazku. Z uvedení úvazku je zřejmé, že krajský úřad požadoval, aby lékaři a sestry vykonávali svou činnost pouze v pracovním poměru.

19 § 51 odst. 5 písm. d) zákona o zdravotních službách.

Je požadavek krajského úřadu správný? Jaké má být personální vybavení tohoto poskytovatele zdravotních služeb?

Samotná výzva je v souladu s právními předpisy.

Nad rámec právních předpisů je však tabulka, kterou krajský úřad požadoval, byť z výzvy nebylo možné dovodit, že by ji požadoval přímo. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ani jeho prováděcí právní předpis (personální vyhláška) takový formulář nepředepisují, je ho proto potřeba vnímat jako **pomůcku pro žadatele, nikoli jako závazný seznam požadavků**. Požadavky požadované krajského úřadu přitom nesmí jít nad rámec požadavků stanovených zákonem a jeho prováděcím právním předpisem.

Zákon o zdravotních službách přitom v ustanovení § 18 odst. 2 písm. a) bod 4 stanovuje, že jde o seznam zdravotnických pracovníků, kteří budou vykonávat zdravotnické povolání v pracovněprávním nebo obdobném vztahu k žadateli. Krajský úřad tedy nemůže vyžadovat pouze pracovní poměr, ale i další formy pracovněprávních vztahů (dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti), ale i jiné obdobné vztahy, které zákon nespécifikuje – např. jiné typy smluv o spolupráci s lékaři, kteří mají vlastní oprávnění k poskytování zdravotních služeb.

Pokud jde o požadavek na uvedení úvazku, zákon má přísnější požadavky na lékaře, u kterých se v seznamu uvede jméno, popřípadě jména, příjmení, obor, v němž mají způsobilost k samostatnému výkonu zdravotnického povolání a jejich týdenní pracovní doba. Toto ustanovení je problematické, jelikož je na první pohled v rozporu s první větou, kdy zákon připouští i výkon práce v jiném pracovněprávním vztahu, tedy nestanovuje požadavek na stanovení týdenní pracovní doby. Aplikace tohoto ustanovení je věcí výkladu; jednou z výkladových zásad však je, že je nutné právní předpisy vykládat ve vzájemném souladu jejich ustanovení, tedy bezrozporně; tento požadavek proto autorka interpretuje jako požadavek na uvedení obvyklé týdenní pracovní doby u lékařů a sester, u nichž není pracovní doba stanovena.

U ostatních zdravotnických pracovníků se v seznamu uvede pouze jejich počet v členění podle odborné způsobilosti, tedy požadavek jmenovité uvedení a na vyčíslení úvazků je zjevně nad rámec zákona a lze jej splnit i jinak, tedy uvedením, že jsou přítomni ad hoc podle potřeb, tj. podle konkrétních operací a nutné pooperační péče.

V témže ustanovení je požadavek, že v seznamu musí být zdravotničtí pracovníci uvedeni v rozsahu, který odpovídá vyhlášce o personálním vybavení, a to jak lékařští, tak i nelékařští. Požadavky na jednodenní péči jsou uvedeny v příloze č. 2 vyhlášky o personálním vybavení, přičemž tato vyhláška nestanovuje žádné konkrétní minimální úvazky:

1. Poskytování jednodenní péče musí být zabezpečeno lékařem se specializovanou způsobilostí v příslušném oboru, lékařem se zvláštní odbornou způsobilostí v příslušném oboru nebo zubním lékařem a zdravotnickým pracovníkem způsobilým k výkonu nelékařského zdravotnického povolání.

2. Pokud jsou prováděny výkony v celkové nebo regionální anestezii, analgosedaci nebo monitorované anesteziologické péči, je péče zabezpečena anesteziologem.

3. Pokud je poskytována jednodenní péče výhradně dětem, je zabezpečena lékaři a pracovníky nelékařských zdravotnických povolání se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí v oborech zaměřených na péči o děti stejně, jako péče poskytovaná dospělým v příslušných oborech.

Ustanovení věty první se nevztahuje na personální zabezpečení jednodenní péče v oborech, v nichž není specializovaná způsobilost nebo zvláštní odborná způsobilost zaměřená na péči o děti upravena jiným právním předpisem²⁾. (tj. 2) Vyhláška č. 185/2009 Sb., o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů, ve znění vyhlášky č. 361/2010 Sb., Vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.)

4. Personální zabezpečení zdravotní péče na operačním sále při výkonech prováděných v celkové nebo regionální anestezii, analgosedaci nebo monitorované anesteziologické péči je následující

a) anesteziolog,

b) 2 lékaři, z toho jeden se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí v příslušném oboru, ve kterém je poskytována péče pacientovi,

c) sestra pro perioperační péči způsobilá k výkonu povolání bez odborného dohledu; sestra pro perioperační péči způsobilá k výkonu povolání bez odborného dohledu nebo porodní asistentka pro perioperační péči způsobilá k výkonu povolání bez odborného dohledu, pokud jsou prováděny výkony v gynekologii,

d) sestra pro intenzivní péči způsobilá k výkonu povolání bez odborného dohledu; sestra pro intenzivní péči způsobilá k výkonu povolání bez odborného dohledu nebo porodní asistentka pro intenzivní péči způsobilá k výkonu povolání bez odborného dohledu, pokud jsou prováděny výkony v gynekologii a

e) všeobecná sestra.

Zabezpečení zdravotnickými pracovníky a jinými odbornými pracovníky nad rámec stanovených požadavků závisí na spektru prováděných výkonů.

5. Pokud jsou v návaznosti na operační výkon prováděny samostatně činnosti zdravotnickými pracovníky nelékařských zdravotnických povolání způsobilých k výkonu povolání bez odborného dohledu, musí být tyto činnosti prováděny v souladu s jiným právním předpisem³⁾. (tj. vyhláškou o činnostech.)

Z citované přílohy 2 personální vyhlášky vyplývá, že rozsah personálního zabezpečení musí být **dovozen z rozsahu skutečně poskytnuté péče**. Jinak řečeno, počet nasmulovaných a skutečně odpracovaných hodin musí odpovídat skutečně realizované zdravotní péči – tedy u anesteziologa počtu hodin, kdy poskytuje anesteziologicko-

-resuscitační péči, u sestry pro perioperační péči (instrumentářky), podle hodin skutečně strávených při přípravě na operaci, asistování při operaci a činnostem dokončovacím, u sestry zabezpečující pooperační lůžkovou péči podle počtu hodin, po které reálně pacienti na lůžku pobývali. Tyto počty hodin se budou týden od týdne lišit podle počtu a typu operací.

Je třeba mít na paměti, že péče musí být zabezpečena anesteziologem nejen při celkové anestezii, ale i anestezii regionální, analgosedaci nebo monitorované anesteziologické péči. Anesteziologem se rozumí lékař se specializovanou způsobilostí v oboru anesteziologie a intenzivní medicína.

Při výkonech prováděných v celkové nebo regionální anestezii, analgosedaci nebo monitorované anesteziologické péči musí být kromě anesteziologa přítomni dva lékaři, z toho jeden se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí v příslušném oboru, ve kterém je poskytována péče pacientovi. Tento požadavek se u některých výkonů může jevit neúčelným, je však stanoven právním předpisem a krajský úřad má nejen právo, ale povinnost jej vyžadovat.

Zabezpečení zdravotnickými pracovníky musí odpovídat jejich způsobilosti, která je u nelékařů upravena vyhláškou o činnostech. Obě vyhlášky ve vzájemném souladu stanovují, že při operaci musí být přítomna jednak registrovaná sestra pro perioperační péči, tj. sestra se specializovanou způsobilostí v tomto oboru, které bylo vydáno osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu, a dále registrovaná sestra pro intenzivní péči, tedy opět specialistka. Při operaci musí být přítomna ještě jedna sestra, která však již může být bez specializované způsobilosti.

Pooperační péči na lůžku může zabezpečovat podle zdravotního stavu pacienta buď sestra pro intenzivní péči nebo sestra-nespecialistka, vždy však musí jít o sestru registrovanou (tedy s osvědčením k výkonu povolání bez odborného dohledu). Sestra pro intenzivní péči (tj. specialistka) bude nutná tehdy, když bude potřeba poskytovat vysoce specializovanou péči pacientům, jimž selhávají vitální funkce či toto selhání hrozí, popřípadě pokud by měla vykonávat činnosti, které jsou v souladu s ust. § 55 vyhlášky o činnostech vyhrazeny této specialistece:

§ 55

Sestra pro intenzivní péči

(1) Sestra pro intenzivní péči v rámci anesteziologicko-resuscitační, intenzivní péče a akutního příjmu vykonává činnosti podle § 54 při poskytování ošetrovatelské péče o pacienta staršího 10 let, u kterého dochází k selhání základních životních funkcí nebo toto selhání hrozí. Přitom zejména může

a) bez odborného dohledu a bez indikace lékaře

1. sledovat a analyzovat údaje o zdravotním stavu pacienta, hodnotit fyziologické funkce, analyzovat křivku elektrokardiogramu, hodnotit závažnost stavu,

2. zahajovat a provádět kardiopulmonální resuscitaci se zajištěním dýchacích cest a s použitím dostupného technického vybavení, včetně defibrilace srdce elektrickým výbojem po provedení záznamu elektrokardiogramu,

3. pečovat o dýchací cesty pacienta i při umělé plicní ventilaci, včetně odsávání z dolních cest dýchacích, provádět tracheobronchiální laváže u pacienta se zajištěnými dýchacími cestami,

4. zajišťovat stálou připravenost pracoviště, včetně funkčnosti speciální přístrojové techniky a materiálního vybavení; sledovat a analyzovat údaje na speciální přístrojové technice, rozpoznávat technické komplikace a řešit je;

b) bez odborného dohledu na základě indikace lékaře

1. provádět měření a analýzu fyziologických funkcí pacienta specializovanými postupy pomocí přístrojové techniky, včetně využití invazivních metod,

2. provádět katetrizaci močového měchýře mužů,

3. *zavádět gastrickou a duodenální sondu pacientovi v bezvědomí,*
 4. *provádět výplach žaludku u pacienta se zajištěnými dýchacími cestami,*
 5. *vykonávat činnosti u pacienta s akutním a chronickým selháním ledvin, který vyžaduje léčbu dostupnými očišťovacími metodami krve,*
 6. *vykonávat činnosti v souvislosti s dlouhodobou umělou plicní ventilací i v domácí péči, včetně poučení o používání pomůcek a obsluze zdravotnických prostředků pacienta a jím určených osob,*
 7. *vykonávat činnosti spojené s přípravou, průběhem a ukončením aplikace metod léčby bolesti,*
 8. *vykonávat činnosti při přípravě, v průběhu a bezprostředně po ukončení všech způsobů celkové a místní anestézie,*
 9. *provádět punkci artérií k jednorázovému odběru krve a kanylaci k invazivní monitoraci krevního tlaku s výjimkou arterie femoralis;*
- c) pod odborným dohledem lékaře
1. *aplikovat transfuzní přípravky 14) a přetlakové objemové náhrady,*
 2. *provádět extubaci tracheální kanyly,*
 3. *provádět externí kardiostimulaci.*

(2) Sestra pro intenzivní péči v rámci přednemocniční neodkladné péče, včetně letecké záchranné služby, poskytuje specifickou ošetrovatelskou péči a neodkladnou diagnosticko-léčebnou péči podle § 17.

Pokud by bylo potřeba pro zabezpečení péče o pacienty více sester, postačuje jedna registrovaná sestra; ostatní již mohou pracovat pod jejím odborným dohledem. Totéž platí pro případ, že by bylo nutné poskytovat péči vysoce specializovanou, tedy i v tomto případě postačuje jedna sestra pro intenzivní péči, ostatní již mohou být nespecialistky.

V případě, že by byla péče poskytována i dětem mladším deseti let musela by o ně pečovat sestra s jinou specializovanou způsobilostí - dětská sestra, ev. v případě péče o děti vyžadující intenzivní péči dětská sestra pro intenzivní péči.

Podmínky způsobilosti k výkonu zdravotnických povolání

Odborná způsobilost

Odborná způsobilost k výkonu povolání lékaře se na území ČR získává nyní jen jedním způsobem. Je upravena zákonem o lékařských povoláních:

§ 4

Odborná způsobilost k výkonu zdravotnického povolání lékaře

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání lékaře se získává absolvováním nejméně šestiletého prezenčního studia,⁵⁾ které obsahuje teoretickou a praktickou výuku v akreditovaném zdravotnickém magisterském studijním programu všeobecné lékařství.

(2) Za výkon povolání lékaře s odbornou způsobilostí se považuje preventivní, diagnostická, léčebná, rehabilitační a dispenzární péče prováděná lékařem s odbornou způsobilostí pod odborným dohledem lékaře se specializovanou způsobilostí v příslušném oboru. Bez odborného dohledu může lékař s odbornou způsobilostí na základě certifikátu o absolvování základního kmene příslušného specializačního oboru, který vydalo ministerstvo, popřípadě pověřená organizace, vykonávat činnosti stanovené prováděcím právním předpisem. Pro účely § 5 odst. 5 se za výkon povolání lékaře považuje také metodická, koncepční, výzkumná a vzdělávací činnost v oblasti zdravotnictví.

(3) Výkon činností podle odstavce 2 věty druhé není považován za samostatný výkon povolání lékaře podle § 5 odst. 3.

5) § 44 odst. 4 zákona č. 111/1998 Sb.

§ 5

Specializovaná způsobilost lékaře

(1) Specializovaná způsobilost lékaře se získává úspěšným ukončením specializačního vzdělávání atestační zkouškou (§ 19 až 21), na jejímž základě je lékaři vydán ministerstvem diplom o specializaci v příslušném specializačním oboru. Součástí specializačního vzdělávání je absolvování základního kmene příslušného specializačního oboru.

(2) Obory specializačního vzdělávání, minimální délku specializačního vzdělávání v daném oboru, činnosti lékařů, označení odbornosti a převedení specializačních oborů podle dřívějších právních předpisů na nové obory specializačního vzdělávání

stanoví ministerstvo vyhláškou po projednání s univerzitami, Českou lékařskou komorou a odbornými společnostmi.

(3) Podmínkou pro samostatný výkon povolání lékaře je získání specializované způsobilosti, pokud tento zákon nestanoví jinak. Výkonem povolání lékaře se specializovanou způsobilostí je činnost uvedená v § 4 odst. 2 a dále činnost vzdělávací, posudková a revizní. Podmínkou pro samostatný výkon povolání lékaře ve vedoucí funkci nebo jako osoby samostatně výdělečně činné anebo jako odborného zástupce poskytovatele zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách je získání specializované způsobilosti, která se dokládá diplomem podle odstavce 1, popřípadě osvědčením nebo rozhodnutím ministerstva podle § 44.

(4) Specializační vzdělávání probíhá jako celodenní průprava v akreditovaných zařízeních (§ 13) v rozsahu odpovídajícím stanovené týdenní pracovní době 2 b) a je odměňována 2 b); specializační vzdělávání může probíhat jako rozvolněná příprava, to je při nižším rozsahu, než je stanovená pracovní doba. V tomto případě celková délka, úroveň a kvalita nesmí být nižší než v případě celodenní průpravy.

(5) Specializační vzdělávání se uskutečňuje při výkonu lékařského povolání podle vzdělávacích programů jednotlivých specializačních oborů a zahrnuje účast na veškerých lékařských výkonech v oboru, ve kterém specializační vzdělávání probíhá, včetně případné účasti na službách v nepřetržitém provozním režimu práce. Vzdělávací programy schvaluje ministerstvo a zveřejňuje je ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví, přitom spolupracuje s univerzitami, Českou lékařskou komorou, odbornými společnostmi, akreditovanými a vzdělávacími zařízeními. Vzdělávací programy týkající se posudkového lékařství stanoví ministerstvo ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

(6) Vzdělávací program stanoví minimální celkovou délku přípravy, členění, rozsah a obsah přípravy, zejména délku povinné praxe v oboru, včetně doplňkové praxe, a typ pracoviště, na kterém praxe probíhá. Dále stanoví požadavky na teoretické znalosti a praktické dovednosti a další nezbytné podmínky pro získání specializované způsobilosti. Vzdělávací program dále stanoví rozsah a obsah částí přípravy nezbytné pro vydání certifikátu o absolvování základního kmene příslušného specializačního oboru podle § 4 odst. 2.

(7) Do specializačního vzdělávání lékaře se studentům a absolventům doktorského studijního programu 7) započítá v souladu s odstavci 4 a 5 doba výkonu zdravotnického povolání v průběhu studia v doktorském studijním programu, pokud odpovídá obsahem a rozsahem příslušnému vzdělávacímu programu nebo jeho části a je doložena potvrzením vydaným na základě vyjádření školitele statutárním orgánem akreditovaného zařízení, v němž byla uskutečněna. O započtení rozhodne na žádost lékaře ministerstvo.

(8) Do specializačního vzdělávání lékaře se započítá odborná praxe, popřípadě její část, absolvovaná

a) v jiném oboru specializace, pokud odpovídá její obsah a rozsah příslušnému vzdělávacímu programu; o započtení odborné praxe rozhodne pověřená organizace; o odvolání proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministerstvo, nebo

b) v cizině, pokud odpovídá její obsah a rozsah příslušnému vzdělávacímu programu; žádost o započtení a úředně ověřený doklad v českém jazyce o absolvované odborné praxi v cizině podává lékař ministerstvu, které o započtení rozhodne.

(9) Specializační vzdělávání lékaře může být přerušeno z důvodů pracovní neschopnosti, mateřské a rodičovské dovolené, vojenské činné služby, civilní služby nebo vědecké činnosti, avšak nesmí být tímto přerušením zkráceno.

(10) Účast na specializačním vzdělávání podle tohoto zákona se považuje za prohlubování kvalifikace podle zvláštního právního předpisu 8).

(11) Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem minimální požadavky na vzdělávací program v oboru „všeobecné praktické lékařství“.

2 b) Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

7) § 47 zákona č. 111/1998 Sb.

8) § 230 zákoníku práce.

Způsobilost všeobecné sestry je složitější, vede k ní mnoho cest, které stanovuje zákona o nelékařských zdravotnických povoláních, z nichž však jsou nyní realizované pouze první dvě. Již několik let je diskutována možnost zrušení druhé z nich, tj. studia na vyšší odborné škole a ponechání pouze vysokoškolské cesty přípravy.

§ 5

Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry se získává absolvováním

a) nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester,

b) nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšších zdravotnických školách,

c) vysokoškolského studia ve studijních programech a studijních oborech psychologie - péče o nemocné, pedagogika - ošetřovatelství, pedagogika - péče o nemocné, péče o nemocné nebo učitelství odborných předmětů pro střední zdravotnické školy, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději v akademickém roce 2003/2004,

d) tříletého studia v oboru diplomovaná dětská sestra nebo diplomovaná sestra pro psychiatrii na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

e) studijního oboru všeobecná sestra na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

f) studijního oboru zdravotní sestra, dětská sestra, sestra pro psychiatrii, sestra pro intenzivní péči, ženská sestra nebo porodní asistentka na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 1996/1997, nebo

g) tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004.

(2) Všeobecná sestra, která získala odbornou způsobilost podle odstavce 1 písm. e) až g), může vykonávat své povolání bez odborného dohledu až po 3 letech výkonu povolání všeobecné sestry. Do té doby musí vykonávat své povolání pouze pod odborným dohledem. Povinnost podle věty první se nevztahuje na všeobecné sestry, které po získané odborné způsobilosti absolvovaly vysokoškolské studium ošetrovatelského zaměření nebo které získaly specializovanou způsobilost podle § 96 odst. 3.

(3) Za výkon povolání všeobecné sestry se považuje poskytování ošetrovatelské péče. Dále se všeobecná sestra ve spolupráci s lékařem nebo zubním lékařem podílí na preventivní, léčebné, diagnostické, rehabilitační, neodkladné nebo dispenzární péči.

(4) Pokud způsobilost k výkonu všeobecné sestry získal muž, je oprávněn používat označení odbornosti všeobecný ošetrovatel.

Zdravotní způsobilost

Zdravotní způsobilost určuje posudek lékaře. Je třeba rozlišovat zdravotní způsobilost podle zákonů o způsobilosti (zákona o lékařských povoláních a zákona o nelékařských zdravotnických povoláních) a pracovně lékařské prohlídky podle zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotnických službách.

Posudek o zdravotní způsobilosti platí zásadně po celou dobu výkonu povolání, tedy i v případě, kdy lékař změní svého zaměstnavatele či pracovní zařazení. Posudek o zdravotní způsobilosti je povinen mít každý lékař, bez ohledu na druh pracovního poměru, nebo výkon povolání v rámci vlastní podnikatelské činnosti. Tento institut upravují zákony o způsobilosti spolu s prováděcím předpisem, a to vyhláškou č. 271/2012 Sb., o stanovení seznamu nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k výkonu povolání lékaře, zubního lékaře, farmaceuta, nelékařského zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka, obsahu lékařských prohlí-

dek a náležitostech lékařského posudku (vyhláška o zdravotní způsobilosti zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka):

§ 3

(1) Způsobilost k výkonu povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta má ten, kdo je

a) odborně způsobilý,

b) zdravotně způsobilý,

c) bezúhonný.

(2) Zdravotnický pracovník je povinen doložit zdravotní způsobilost k výkonu povolání lékařským posudkem 2c) vydaným na základě lékařské prohlídky. Lékařský posudek vydává registrující poskytovatel zdravotních služeb v oboru všeobecné praktické lékařství, a není-li, jiný poskytovatel zdravotních služeb v oboru všeobecné praktické lékařství. Seznam nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k výkonu povolání, obsah lékařských prohlídek a náležitosti lékařského posudku stanoví prováděcí právní předpis. Zdravotní způsobilost se zjišťuje

a) před zahájením výkonu povolání a před pokračováním ve výkonu povolání, byl-li výkon povolání přerušen na dobu delší než 3 roky,

b) v případě důvodného podezření, že došlo ke změně zdravotního stavu zdravotnického pracovníka,

1. na vyžádání správního úřadu, který vydal oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách, jde-li o pracovníka, který poskytuje zdravotní služby, nebo o odborného zástupce, je-li ustanoven 3), nebo

2. na vyžádání zaměstnavatele, jde-li o zaměstnance, který podle lékařského posudku poskytovatele pracovníků lékařských služeb pozbyl zdravotní způsobilost k práci.

Fyzické osoby, kterým byla uznána zdravotní způsobilost podle části sedmé, dokládají zdravotní způsobilost rozhodnutím ministerstva (§ 31) před prvním zahájením výkonu povolání. Hostující osoby dokládají zdravotní způsobilost dokladem požadovaným v členském státě původu (§ 29).

Posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání v rámci pracovních lékařských služeb se provádí při každé změně zaměstnavatele; naopak, nevyžaduje se po osobách, které vykonávají své povolání mimo pracovní poměr. Nepožaduje se rovněž u nerizikových činností vykonávaných v rámci dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti:

§ 59

Posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání

(1) Jde-li o osobu ucházející se o zaměstnání, postupuje se při posuzování její zdravotní způsobilosti k práci obdobně jako při posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců v rámci pracovnělékařských služeb s tím, že

a) vstupní lékařská prohlídka se uskutečňuje u poskytovatele pracovnělékařských služeb, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou písemnou smlouvu, nebo u registrujícího poskytovatele, ke kterému vyslal zaměstnavatel osobu ucházející se o zaměstnání, nestanoví-li jiný právní předpis 2o) jinak a jde-li o práce uvedené v § 54 odst. 2 písm. b),

b) zaměstnavatel vstupní lékařskou prohlídku zajistí vždy před uzavřením

1. pracovního poměru,

2. dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, má-li být osoba ucházející se o zaměstnání zařazena k práci, která je podle zákona o ochraně veřejného zdraví prací rizikovou nebo je součástí této práce činnosti, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny jinými právními předpisy; zaměstnavatel může vstupní lékařskou prohlídku vyžadovat též, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, nebo

3. vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu.

Osoba ucházející se o zaměstnání se považuje za zdravotně nezpůsobilou k výkonu práce, k níž má být zařazena, pokud se nepodrobí vstupní lékařské prohlídce podle bodu 1, 2 nebo 3.

Podrobnosti poskytování pracovně lékařských služeb a náležitosti lékařského posudku upravuje vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče).

Nejde tedy o stejné instituty, přestože v praxi splývají a obvykle se zaměstnavatel spokojuje s jedním posudkem, který plní náležitosti obou právních předpisů. Skutečný význam zdravotní způsobilosti podle zákonů o způsobilosti tedy vyvstane právě u těch osob, na které se úprava pracovnělékařských služeb nevztahuje.

Proti lékařskému posudku je možné uplatnit opravné prostředky. Ze závěru lékařského posudku musí být zřejmé, zda je posuzovaná osoba pro účel, pro který je posuzována, zdravotně způsobilá, zdravotně nezpůsobilá nebo zdravotně způsobilá s podmínkou, případně pozbyla dlouhodobě zdravotní způsobilost, anebo zda její zdravotní stav splňuje předpoklady nebo požadavky, ke kterým byla posuzována. Součástí lékařského posudku musí být poučení o možnosti podat podle § 46 odst. 1 návrh na jeho přezkou-

mání poskytovateli, který posudek vydal.²⁰ Tento návrh lze podat do deseti pracovních dnů ode dne jeho prokazatelného předání, a to vedoucímu zdravotnického zařízení, a to prostřednictvím lékaře, který posudek vypracoval. Pokud by šlo o lékaře poskytujícího zdravotní péči vlastním jménem, je třeba návrh na přezkoumání podat přímo jemu. Pokud poskytovatel navrhovatel v plném rozsahu nevyhoví, postoupí spis s návrhem na přezkoumání, včetně podkladů potřebných pro přezkoumání lékařského posudku a svého stanoviska, příslušnému krajskému úřadu. Správní úřad se při svém postupu řídí ustanoveními správního řádu. Zásadní otázkou pro uplatnění dalších opravných prostředků, včetně možnosti správní žaloby je, zda je tento posudek, respektive jeho posouzení krajským úřadem, správním rozhodnutím.

Podle ustanovení § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní se ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, může žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li soudní řád správní nebo zvláštní zákon jinak. Tento zákon však ve svém § 70 stanovuje tzv. kompetenční výluky, kdy správní žalobu není možné podat:

Ze soudního přezkoumání jsou vyloučeny úkony správního orgánu

- a) které nejsou rozhodnutími,*
- b) předběžné povahy,*
- c) jimiž se upravuje vedení řízení před správním orgánem,*
- d) jejichž vydání závisí výlučně na posouzení zdravotního stavu osob nebo technického stavu věcí, pokud sama o sobě neznamenaají právní překážku výkonu povolání, zaměstnání nebo podnikatelské, popřípadě jiné hospodářské činnosti, nestanoví-li zvláštní zákon jinak,*
- e) o nepřiznání nebo odnětí odborné způsobilosti fyzickým osobám, pokud sama o sobě neznamenaají právní překážku výkonu povolání nebo zaměstnání nebo jiné činnosti,*
- f) jejichž přezkoumání vylučuje zvláštní zákon.*

U zdravotního posudku je zřejmé, že připadá v úvahu uplatnění hned několika výjimek. Právě takovou možností se zabýval již opakovaně Nejvyšší správní soud. Jeho rozhodovací praxe byla dlouhou dobu nejednotná. Jedním z nejnovějších rozsudků v této věci, který se tímto problémem zabývá, je rozsudek ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 3 Ads 82/2012-38. Ten sice vychází ze skutkového stavu za účinnosti dřívější právní úpravy, kdy problematika těchto posudků a jejich přezkoumávání byla upravena v zákoně č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, nicméně tato úprava je obdobná současné, a je tedy možné ji použít i dnes:

.....
²⁰ § 43 odst. 3 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném... v právní věci žalobce: DELTA, výrobní družstvo invalidů, se sídlem... proti žalovanému: Krajský úřad Jihočeského kraje, se sídlem... o přezkum rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2010, č. j. KUJCK 14983/2010 OSVZ/22, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 5. 2012, č. j. 2 Ad 11/2012-43, takto:

Kasační stížnost se zamítá.

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění :

Kasační stížností se žalobce jako stěžovatel (dále též „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení krajského soudu, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Krajského úřadu Jihočeského kraje ze dne..., jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce proti lékařským posudkům Nemocnice České Budějovice č..., jimiž byla uznána nemoc z povolání.

Krajský soud v napadeném usnesení žalobu odmítl s odvoláním na judikaturu Nejvyššího správního soudu, v jejímž smyslu lékařské posudky o nemocech z povolání a o pracovních úrazech vydané pro účely pracovně-právní nejsou ve správním soudnictví přezkoumávány.

Stěžovatel v kasační stížnosti, resp. v jejím doplnění, uplatnil důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“). Uvedl, že proti napadenému rozhodnutí podal nejprve žalobu k Okresnímu soudu v Českých Budějovicích podle části páté, o. s.ř. Dne 30. 1. 2012 obdržel usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne..., kterým soud řízení zastavil a to z důvodu své věcné nepříslušnosti. Svůj závěr soud odůvodnil tak, že dle jeho názoru nejde v případě podané žaloby o žádnou z věcí vymezenou v § 244 odst. 1, o. s.ř., neboť předmětem sporu není žádný nárok, který by vyplýval ze soukromoprávních vztahů účastníků, ale jde o spor týkající se rozhodnutí, jež výlučně záviselo na posouzení zdravotního stavu paní I.P. Taková věc dle názoru Okresního soudu v Českých Budějovicích náleží do věcné příslušnosti soudu rozhodujícího podle zvláštního zákona ve správním soudnictví, přičemž odkázal na konstantní soudní judikaturu, zejména rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2001, III. 233/01, ze dne 18. 3. 2004, III. ÚS 26/04 a ze dne 18. 6. 2009, III. ÚS 2833/08, neboť ve všech těchto případech, kdy Ústavní soud rozhodoval o ústavní stížnosti proti rozhodnutí příslušného orgánu ve věci lékařského posudku, vycházel z toho, že jde o věc, která spadá do působnosti soudů rozhodujících ve správním soudnictví podle s.ř.s. Na základě tohoto usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích jakožto soudu rozhodujícímu ve správním soudnictví, ten však žalobu nyní napadeným usnesením odmítl. Krajský soud s odvoláním na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2007, č. j. 4 Ads 81/2005-125 uvedl, že lékařské posudky o nemocech z povolání a pracovních úrazech vydané pro účely pracovně-právní nejsou ve správním soudnictví přezkoumávány, přičemž tento právní názor byl aprobován Ústavním soudem. Stěžovatel dále

namítá, že tím, že je přezkoumání lékařského posudku podle § 77a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, vyloučeno ze soudního přezkumu dle § 70 písm. d) s.ř.s., je mu jakožto zaměstnavateli odebráno právo domáhat se svých práv soudní cestou, neboť obsah takového lékařského posudku, který je rozhodnutím v rámci správního řízení má dopad do základních práv a povinností zaměstnavatele.

Za tohoto stavu věci nelze než souhlasit se stanoviskem soudce Ústavního soudu Miloslava Výborného k nálezu ÚS sp. zn. Pl. ÚS 11/08, tedy že na rozhodnutí krajského úřadu, kterým je přezkoumáván výše uvedený lékařský posudek, se musí pohlížet jako na rozhodnutí v materiálním slova smyslu. Do dnešní doby totiž jak Nejvyšší správní soud, tak Ústavní soud, nevyřešily otázku, **jakou ochranu má proti tomuto rozhodnutí zaměstnavatel**. Bude-li totiž zaměstnavatel čekat až na uplatněný příp. pracovní právní nárok ze strany zaměstnance v rámci občanského soudního řízení a nepřevéde-li zaměstnance na jinou pracovní činnost, či s ním nerozváže pracovní poměr, dopustí se tak deliktního jednání, které může být řešeno v rámci správního řízení příslušným orgánem inspektorátu práce a postiženo udělenou sankcí, proto které bude žalobce nucen podat správní žalobu a hájit se tvrzením, že rozhodnutí krajského úřadu o odvolání proti lékařskému posudku bylo chybné.

Stěžovatel dodal, že se tak dostáváme do absurdní situace, kdy žalobce nemůže své námitky proti lékařskému posudku podle § 77a zákona o péči o zdraví lidu uplatnit v rámci soudní ochrany, neboť je mu v tom výše zmiňovanou judikaturou zabráněno, a naopak je nabádán napadeným usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích k protiprávnímu chování a počkání si na případné uplatnění nároku ze strany zaměstnance, kdy až v rámci tohoto občanskosoudního řízení může své námitky proti lékařskému posudku použít. Zároveň je ovšem nutno konstatovat, že civilní soud v rámci takového občanskoprávního sporu bude mít rozhodnutí krajského úřadu o odvolání proti lékařskému posudku, na základě něhož byl napadený lékařský posudek potvrzen, za listinu veřejnou dle § 134, o. s.ř. a jako k takové k ní bude při hodnocení důkazů a její důkazní síle přistupovat.

Dále stěžovatel považoval za nutné zmínit jako důležitou skutečnost, že jak rozsudek Nejvyššího správního soudu za dne 20. 9. 2007, č. j. 4 Ads 81/2005-125, tak náleze Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2007, sp.zn. Pl.ÚS11/08, paušálně stanoví, že úkon krajského úřadu, kterým byl přezkoumán posudek lékaře závodní preventivní péče o zdravotní způsobilosti k práci je vyloučen ze soudního přezkumu, aniž by důvody pro uplatnění této výluky ve vztahu k zaměstnavateli jakkoliv rozváděl. V této souvislosti stěžovatel zdůrazňuje, že nepolemizoval se závěry znaleckého posudku jako takového, ale hlavně brojil proti způsobu, jakým bylo vedeno řízení ze strany správního orgánu, když znalecký posudek zadal.

Hlavním smyslem podané žaloby... byla právě náprava postupu správního orgánu při zadání znaleckého posudku, neboť toto mělo vliv na prokázání výše uvedené nemoci z povolání. Postup správního orgánu byl nedůsledný, rozhodoval na základě nekvalifikovaného znaleckého posudku, který nevypracovával znalec v příslušném oboru a nijak se nevypořádal s důkazními listinami (znaleckým posudkem znalce v oboru ortopedie). Dle svého názoru byl stěžovatel napadeným rozhodnutím v před-

chozím řízení zkrácen na svých právech a vzhledem ke skutečnosti, že předmětem správní žaloby byly právě tyto skutečnosti, pak má za to, že by ve věci měl rozhodovat správní soud, neboť se jedná o rozhodnutí ve veřejnoprávní sféře, když správní orgán skutkový stav vyvodil z lékařského posudku nekompetentního orgánu. Proto stěžovatel považuje rozhodnutí správního orgánu za nezákonné.

Z uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc krajskému soudu vrátil k dalšímu řízení, popř., aby zrušil i žalobou napadené rozhodnutí krajského úřadu, a stěžovateli přiznal náklady řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že lze opětovně poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2007, č. j. 4 Ads 81/2005 – 125, a především na skutečnost, že rozhodnutí žalovaného vydané podle § 77a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, nepodléhá soudnímu přezkumu podle § 65 s.ř.s., neboť uvedené rozhodnutí nezakládá, nemění a neruší ani závazně neurčuje práva nebo povinnosti v oblasti veřejného práva. Závěry vyslovené v uvedeném rozhodnutí rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu byly rovněž potvrzeny nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 11/08. Žalovaný se ztotožňuje s názorem krajského soudu v tom, že lékařský posudek, resp. rozhodnutí o odvolání – přezkoumání znaleckého posudku dle § 77a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, je zjištěním zdravotního stavu konkrétní osoby a toho, zda nemoc z povolání skutečně vznikla. Další kroky, které by měly být žalobce učiněny po zjištění této skutečnosti, jsou upraveny v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje povinnosti zaměstnavatele tehdy, pokud zaměstnanec nemocí z povolání trpí, nicméně tato otázka není řešitelná v intencích veřejného práva, a další kroky jsou pak plně v moci žalobce v postavení zaměstnavatele. Žalovaný dále uvádí, že podle jeho názoru bylo jeho rozhodnutí napadené žalobou vydáno v souladu se zákonem po řádném zjištění skutkového stavu věci. Žalovaný se neztotožňuje s právním názorem žalobce v tom, že znalecký posudek zpracoval k tomu nekompetentní znalecký ústav. Podle výpisu z evidence znaleckých ústavů je Státní zdravotní ústav v Praze oprávněn zpracovávat v rámci oboru zdravotnictví znalecké posudky k hygieně práce a vybraným nemocem z povolání (vyjma pracovních úrazů). Proto žalovaný považuje danou argumentaci žalobce za nepřijatelnou. Dle právního názoru žalované je jeho napadené rozhodnutí správné po hmotně právní i procesně právní stránce.

Z uvedených důvodů proto závěrem svého vyjádření žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti předmětnému usnesení krajského soudu zamítl.

Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátem.

Po přezkoumání napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 77 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu vydávala zdravotnická zařízení prostřednictvím lékařů nebo klinických psychologů při výkonu zdravotní péče, a to na základě posouzení zdravotního stavu pacienta, lékařské posudky. Podle odst. 2 téhož ustanovení, měl-li pacient, k jehož zdravotnímu stavu byl lékařský posudek vydán, nebo osoby, pro které v souvislosti s vydáním tohoto posudku vyplývají povinnosti, za to, že lékařský posudek je nesprávný, mohli podat návrh na přezkoumání lékařského posudku vedoucímu zdravotnického zařízení, a to prostřednictvím lékaře nebo klinického psychologa, který posudek vypracoval. Podle § 77 odst. 5 téhož zákona, pokud vedoucí zdravotnického zařízení nebo lékař nebo klinický psycholog uvedený v odstavci 2 větě poslední návrhu na přezkoumání lékařského posudku nevyhověl, postoupil návrh jako odvolání do 30 dnů od jeho doručení, správnímu úřadu, který vydal rozhodnutí o registraci tohoto zdravotnického zařízení nebo je (byl) zřizovatelem tohoto zdravotnického zařízení.

Nejvyšší správní soud se má ke kasační stížnosti zabývat tím, zda žalobou napadené rozhodnutí bylo způsobilé přezkumu ve správním soudnictví.

Dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu stran přezkoumatelnosti lékařských posudků ve správním soudnictví nebyla jednotná, což vyústilo (k podané ústavní stížnosti) v náleží Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2007, sp. zn. IV. ÚS 613/06, kterým pro nejednotnost judikatury zrušil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2006, č. j. 4 Ads 81/2005-76, zabývající se věcí lékařského posudku. Návazně se věcí zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, který v rozsudku ze dne 20. 9. 2007, sp. zn. 4 Ads 81/2005, dospěl k závěru, že rozhodnutí krajského úřadu vydané podle § 77a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, tj. **lékařský posudek, nezakládá, nemění, neruší ani závazně neurčuje práva nebo povinnosti, a proto není rozhodnutím** ve smyslu § 65 s. ř. s. Takový úkon správního orgánu je podle § 70 písm. a) s. ř. s. vyloučen ze soudního přezkumu, a žalobu proti němu proto soud podle § 46 odst. 1 písm. d) téhož zákona odmítne.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu přitom vycházel z následujících úvah. Především poukázal na skutečnost, že právní úprava ustanovení § 77 zákona č. 20/1966 Sb. prošla určitým vývojem. Podle ustanovení § 77 odst. 1 tohoto zákona v jeho znění do 31. 8. 2002, „lékaři nebo odborné komise zdravotnických zařízení ustavené podle zvláštních předpisů rozhodují v mezích zákona při výkonu zdravotní péče na základě posouzení zdravotního stavu o právech a povinnostech občanů, týkajících se jejich zdraví“. Zákonem č. 285/2002 Sb. (transplantační zákon) bylo v části páté – změna zákona o péči o zdraví lidu, ustanovení § 77 odst. 1 změněno tak, že „zdravotnická zařízení vydávají prostřednictvím lékařů nebo klinických psychologů při výkonu zdravotní péče, a to na základě posouzení zdravotního stavu pacienta, lékařské posudky. Zdravotnické zařízení předá lékařský posudek pacientovi prokazatelným způsobem. Pokud je vydán zdravotnickým zařízením lékařský posudek pro stejný účel jako předcházející lékařský posudek, pozbývá tento lékařský posudek dnem platnosti nového posudku svou platnost“. V důvodové zprávě (obecná část) k zákonu č. 285/2002 Sb. je pouze uvedeno, že návrh zákona je velmi úzce spjat a provázán se současně připra-

vovaným zákonem o zdravotní péči a o změně některých zákonů (zákon o zdravotnických zařízeních). Součástí návrhu zákona byla i novela zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Ze znění ustanovení § 77 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., v tom směru, že se vydávají lékařské posudky, na rozdíl od předchozího „rozhodování o právech a povinnostech občanů, týkajících se jejich zdraví“, rozšířený senát dovodil, že úmyslem zákonodárce nebyl soudní přezkum posudků jako rozhodnutí. **Lékařský posudek vydaný podle § 77 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., není rozhodnutím o právu či povinnosti. Jde pouze o posouzení zdravotního stavu, což znamená, že jeho obsahem jsou zjištění a následné úvahy pouze medicínského charakteru.** Totéž platí i pro rozhodování správního úřadu, kterému bylo podle § 77 odst. 5 zákona postoupeno odvolání proti lékařskému posudku. Z ustanovení § 77a zákona č. 20/1966 Sb. **nelze dovodit, že by se odvolací orgán zabýval jinými otázkami než správností posouzení zdravotního stavu pacienta.** Není tedy sporu o tom, že rozhodnutí o odvolání proti lékařskému posudku závisí výlučně na posouzení zdravotního stavu a nikoliv na posouzení otázek právních. Uvedené ve svých důsledcích znamená, že **ani soudní přezkoumání „rozhodnutí“ by se nemohlo zabývat jinými otázkami než zdravotním stavem žalobců bez jakéhokoliv právního posouzení.** Soudní přezkum by se omezil pouze na formální správnost a dodržení procesního postupu (správního řádu) při vydání „rozhodnutí“, a dále na přezkoumání závěru znaleckého posudku (byl-li by znalec přibrán), tedy rovněž pouze závěrů lékařských. Pro úplnost se dodává, že v příloze č. 1 vyhlášky č. 385/2006 Sb. ze dne 21. 7. 2006, účinné od 1. 4. 2007, byl uveden minimální obsah samostatných částí zdravotnické dokumentace. Pod bodem 8. písm. B se uvádělo, že lékařský posudek, pokud je vydáván pro účely pracovněprávních nebo obdobných vztahů, dále obsahuje a) identifikační údaje zaměstnavatele, b) údaje o pracovním zařazení posuzované osoby, druhu práce, režimu práce a zdravotních a bezpečnostních rizicích práce, za kterých je vykonávána a míře těchto rizik, c) označení nemocí z povolání podle zvláštního právního předpisu, a to pokud se jedná o lékařský posudek ve věci nemoci z povolání. Podle bodu 8. písm. C z posudkového závěru lékařského posudku vydaného za účelem posouzení zdravotní způsobilosti musí být zřejmé, zda posuzovaná osoba a) je zdravotně způsobilá, b) je zdravotně způsobilá s podmínkou; zdravotní způsobilostí s podmínkou se rozumí např. použití nezbytného zdravotnického prostředku posuzovanou osobou nebo jiné omezení posuzované osoby kompenzující její zdravotní omezení; v posudku se vždy tato podmínka vymezí, c) je zdravotně nezpůsobilá, nebo d) pozbyla dlouhodobě zdravotní způsobilost. Byl-li výsledkem lékařského posouzení obsaženého v lékařském posudku závěr o tom, že pracovník je pro svůj zdravotní stav trvale nezpůsobilý k výkonu dosavadní práce, vyplývá z tohoto závěru povinnost zaměstnavatele zaměstnance propustit nebo převést na jinou práci. **Tato povinnost zaměstnavateli vznikala ze zákona, nikoliv z posudku. Byla totiž důsledkem nezpůsobilosti zaměstnance k výkonu určité činnosti, kterou posudek nezakládá, ale pouze deklaruje.**

Podle § 133 odst. 1 písm. a) zákoníku práce je zaměstnavatel povinen nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž výkon by neodpovídal jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti. Je-li tedy v lékařském posudku deklarována nezpůsobilost zaměstnance k výkonu dosavadního zaměstnání, nastupuje povinnost zaměstnava-

tele převést zaměstnance na jinou práci podle § 37 odst. 1 písm. a) zákoníku práce (z roku 1965), případně, za splnění podmínek jeho ustanovení § 46 odst. 1 písm. d), dát zaměstnanci výpověď. Lékařský posudek o nezpůsobilosti k výkonu dosavadního zaměstnání, případně rozhodnutí správního úřadu podle § 77a zákona č. 20/1966 Sb. je tedy podkladem pro úkon zaměstnavatele podle § 41 odst. 1 písm. b), případně § 52 písm. d) zákoníku práce. **Zásahem do práv nebo povinností pracovníků není lékařský posudek sám o sobě, ale teprve úkon zaměstnavatele v pracovněprávních vztazích.** Proti těmto úkonům zaměstnavatele může zaměstnanec brojit prostředky uvedenými v zákoníku práce, avšak nikoliv ve správním soudnictví, ale v řízení občanskoprávním (§ 7 odst. 1, o. s. ř.).

Předpokladem pro postup zaměstnavatelů podle § 41 odst. 1 písm. b), případně § 52 písm. d) zákoníku práce je pravomocný lékařský posudek, z něhož soudy rozhodující v občanskoprávním řízení o žalobách o neplatnosti pracovněprávních úkonů zaměstnavatelů podle § 135 odst. 2, o. s. ř. vycházejí. Postup podle § 135 odst. 2, o. s. ř. v řízení občanskoprávním by neměl znamenat porušení zásady volného hodnocení důkazů, tedy možnost přezkoumat rozhodnutí vydaná správními orgány přímo v pracovněprávním sporu. Naopak, těžiště posuzování lékařských posudků vydaných podle § 77a a následujících zákona č. 20/1966 Sb. by mělo být v řízení občanskoprávním. Tím spíše vystupuje do popředí neefektivnost přezkoumávání těchto posudků ve větvi správního soudnictví. Jak již bylo výše uvedeno, vydaný posudek znamená povinnost zaměstnavatele převést zaměstnance na jinou práci či ho propustit. Případné žalobě podané proti rozhodnutí vydanému podle § 77a zákona č. 20/1966 Sb. by většinou nebylo lze přiznat odkladný účinek (ohrožení života nebo zdraví zaměstnance či dalších osob). Soudy v občanském soudním řízení tak posuzují platnost úkonu zaměstnavatele, aniž by musely vyčkat rozhodnutí správního soudu, které se z tohoto pohledu jeví jako zbytečné. Význam by mohlo mít snad jen z hlediska případného uplatnění náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, což ovšem není primárním účelem soudního přezkumu.

Závěr lékařského posudku o tom, že občan je pro svůj zdravotní stav nezpůsobilý výkonu dosavadního zaměstnání, neznamená zásah do práva na volbu povolání. Tak by tomu bylo jedině v situaci, kdyby občan byl absolutně zbaven možnosti si povolání zvolit. Podle článku 26 odst. 1 Listiny má sice každý právo na svobodnou volbu povolání, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, avšak podle odst. 2 téhož ustanovení zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností. Skutečnost, že zaměstnanec pozbude vzhledem ke svému zdravotnímu stavu způsobilost konat dosavadní zaměstnání, nemůže být, i když s tím zaměstnanec nesouhlasí, interpretována tak, že jde o zásah do práva podle článku 26 Listiny. Takovým výkladem by mohlo dojít k situaci, že by nebylo lze bezprostředně reagovat na případy, kdy zaměstnanec tuto způsobilost pozbyl a s tímto závěrem souhlasí.

Rozhodnutí krajského úřadu vydané podle § 77a zákona č. 20/1966 Sb. je sice aktem orgánu veřejné správy, vydaným ve formě rozhodnutí, ale není rozhodnutím v materiálním smyslu, neboť nezasahuje bezprostředně do práv a povinností občanů; takový správní akt nelze podřadit pod ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu uzavřel, že rozhodnutí krajského úřadu vydané podle § 77a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, nezakládá, nemění, neruší, ani závazně neurčuje práva nebo povinnosti, a proto není rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. Takový úkon správního orgánu je podle § 70 písm. a) s. ř. s. vyloučen ze soudního přezkumu, a žalobu proti němu proto soud podle § 46 odst. 1 písm. d) téhož zákona odmítne.

Nejvyšší správní soud je v nyní projednávané věci, která je obdobná jako věc, již se zabýval shora popsaným způsobem rozšířený senát, právním názorem shora vyjádřeným vázán.

Je tedy zřejmé, že možnost nepřímé soudní obrany proti rozhodnutí správního orgánu o odvolání proti lékařskému posudku spatřuje Nejvyšší správní soud v řízení před obecnými soudy, a to uplatněním zásady volného hodnocení důkazů, tedy včetně znaleckých posudků, v rámci pracovněprávního sporu o platnost některých právních úkonů (např. právě převedení na jinou práci nebo výpovědi z pracovního poměru). Není ale od věci v této souvislosti poznamenat, že jiná vrcholná soudní instance, totiž Nejvyšší soud, dospěla v řadě svých rozhodnutí (např. v rozsudku ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1936/2004) k závěru, že byl-li lékařský posudek nebo rozhodnutí příslušného správního úřadu vydán v souladu s právními předpisy, nepodléhá toto správní rozhodnutí z hlediska svého obsahu přezkoumání soudem, soud z takového rozhodnutí vychází a není oprávněn závěry posudku jakkoli doplňovat.

Specializační vzdělávání: Stáž

V rámci specializačního vzdělávání, ale i v rámci jiných typů celoživotního vzdělávání, může být zdravotnický pracovník poslán na stáž k jinému poskytovateli zdravotních služeb. Toto vysílání je upraveno v zákonech o způsobilosti:

§ 38a

Odborná praxe

(1) Pro absolvování odborné praxe v akreditovaném zařízení v České republice lze dočasně přidělit zaměstnance k výkonu práce k jiné právnické nebo fyzické osobě (dále jen „jiná osoba“) na základě písemné smlouvy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem za podmínek stanovených v písemné smlouvě uzavřené mezi zaměstnavatelem

a jinou osobou, nejdéle však na dobu potřebnou pro získání odborné nebo specializované způsobilosti, vědomostí a dovedností v rámci celoživotního vzdělávání (dále jen „stáž“).

(2) Smlouva zaměstnavatele se zaměstnancem o dočasném přidělení zaměstnance k jiné osobě na stáž obsahuje zejména

- a) název a sídlo jiné osoby, k níž se zaměstnanec přiděluje na stáž,*
- b) místo výkonu stáže, den zahájení stáže, dobu, na kterou se stáž sjednává,*
- c) určení školitele, který je zaměstnancem jiné osoby, oprávněného přidělovat zaměstnanci práci po dobu stáže a kontrolovat ji,*
- d) podmínky jednostranného prohlášení zaměstnance i zaměstnavatele o ukončení stáže před uplynutím sjednané doby.*

Jiná osoba nesmí vůči zaměstnanci činit právní úkony jménem zaměstnavatele.

(3) Smlouva zaměstnavatele s jinou osobou o dočasném přidělení zaměstnance na stáž obsahuje zejména

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, státní občanství, datum a místo narození a bydliště dočasně přiděleného zaměstnance,*
- b) druh práce, kterou bude dočasně přidělený zaměstnanec na stáži vykonávat; druh práce musí být v souladu se vzdělávacím programem,*
- c) určení doby, po kterou bude dočasně přidělený zaměstnanec vykonávat stáž u jiné osoby,*
- d) místo výkonu stáže,*
- e) den nástupu dočasně přiděleného zaměstnance k výkonu stáže u jiné osoby.*

(4) Zdravotní způsobilost k práci vykonávané v rámci stáže posuzuje a pracovnělékařské služby po dobu stáže zaměstnanci poskytuje poskytovatel pracovnělékařských služeb jiné osoby.

Obdobnou úpravu obsahuje i zákon o nelékařských zdravotnických povoláních. Tato úprava vysílání zaměstnanců za účelem odborné praxe v rámci celoživotního vzdělávání běžně nazývaných „stáže“ je ve vztahu speciality z úpravy dočasného přidělování zaměstnanců podle zákoníku práce²¹, tedy se ustanovení upravující dočasné předělení v zákoníku práce na vysílání zdravotnických pracovníků v rámci celoživotního vzdělávání nepoužijí.

Aby se uplatnila specifická, a pro zaměstnavatele jednodušší úprava zákonů o způsobilosti, musí být jasně vyjádřen účel, jímž není řešení personálních požadavků přijímacího poskytovatele zdravotních služeb ani vysílajícího zaměstnavatele, ale výhradně

²¹ § 43a zákoníku práce.

absolvování odborné praxe v akreditovaném zařízení, tedy cílem musí být prohlubování kvalifikace zaměstnance. Tato praxe může trvat jen dobu nezbytně nutnou pro získání odborné nebo specializované způsobilosti či vědomostí a dovedností v rámci celoživotního vzdělávání. Lze doporučit uzavření dvou samostatných smluv: Jedné mezi zaměstnavatelem a akreditovaným zařízením, druhé mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, který ho na stáž vysílá.

Vzory smluv:

Smlouva mezi vysílajícím zaměstnavatelem a přijímacím akreditovaným zařízením:

Smlouva o stáži

uzavřená podle ustanovení Obchodního zákoníku a ustanovení § 38a zákona č. 95/2004 Sb.

mezi

xxx

Zastoupen: xxx

Se sídlem: xxx

E-mail: xxx

IČ: xxx

DIČ: xxx

Bankovní spojení: xxx

Společnost zapsána v Obchodním rejstříku vedeném xxx v xxx v oddíle xxx vložce xxx jako vysílající zaměstnavatel na straně jedné (dále jen „Vysílající zaměstnavatel“)

a

xxx

Zastoupen: xxx

Se sídlem: xxx

E-mail: xxx

IČ: xxx

DIČ: xxx

Bankovní spojení: xxx

Společnost zapsána v Obchodním rejstříku vedeném xxx v xxx v oddíle xxx vložce xxx

jako zaměstnavatel, k němuž se zaměstnanec dočasně přiděluje, (dále jen „**Přijímající zaměstnavatel**“)

(dále též jen „**smluvní strany**“)

kterou smluvní strany uzavírají mezi sebou, níže uvedeného dne, měsíce a roku v podle § 38a odst. 3. zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 95/2004 Sb.), Obchodního zákoníku.

Článek I.

Úvodní ustanovení

- * Vysílající zaměstnavatel prohlašuje, že je zaměstnancem MUDr. XY, rozené xx narozeného xx, státní občanství xx, bydliště xx, ev. u cizince druh pobytu a číslo správního rozhodnutí (dále jen „Stážista“), a
- * Vysílající zaměstnavatel dále prohlašuje, že Stážista
- * je způsobilý k výkonu zdravotnického povolání lékaře v souladu se zákonem č. 95/2004 Sb., tj. včetně zdravotní způsobilosti a bezúhonnosti, a že je oprávněn vykonávat povolání lékaře na území České republiky v souladu s dalšími předpisy, zejména zákonem č. 220/1991 Sb. a zákony upravujícími pobyt cizinců,
- * je zařazen do specializačního vzdělávání v oboru všeobecné praktické lékařství,
- * se zavázal dodržovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozví u Přijímajícího zaměstnavatele, a
- * byl očkovan proti infekčním nemocem v souladu s příslušnými ustanoveními vyhlášky č. 537/2006 Sb.
- * Přijímající zaměstnavatel prohlašuje, že mu bylo rozhodnutím Ministerstva zdravotnictví ze dne.... č.j., udělena akreditace pro vzdělávání v oboru všeobecné praktické lékařství v rozsahu pracoviště: (např. interní oddělení s neselektovaným příjmem pacientů), a je stále akreditovaným zařízením ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb.

Článek II.

Předmět smlouvy

- * Vysílající zaměstnavatel dočasně přiděluje Stážistu k Přijímajícímu zaměstnavateli na stáž.
- * Stážista bude po dobu stáže vykonávat povolání lékaře na *lůžkovém interním oddělení*.
- * Účelem stáže je k absolvování odborné praxe v rámci specializačního vzdělávání *v oboru všeobecné praktické lékařství na interním oddělení s neselektovaným příjmem pacientů* za účelem získání specializované způsobilosti v oboru všeobecné praktické lékařství.
- * Přijímající zaměstnavatel s dočasným přidělením Stážisty za účelem stáže souhlasí a zavazuje se pověřovat jej pouze takovými úkoly, které vyplývají z účelu dočasného přidělení, tj. v souladu s platnými požadavky stanovenými vzdělávacím programem specializačního v oboru *všeobecné praktické lékařství pro interní oddělení s neselektovaným příjmem pacientů*.

Článek III.

Průběh stáže

- * Stáž Stážista zahájí dne xx. Stáž bude trvat do doby splnění požadavků vzdělávacího programu stanoveného pro interní oddělení s neselektovaným příjmem pacientů, nejdéle však xx ode dne zahájení stáže.
- * Místem výkonu práce po dobu se určuje *přesná identifikace oddělení*.
- * Stážista bude u Přijímajícího zaměstnavatele vykonávat své povolání pod odborným dohledem školitele určeného Přijímajícím zaměstnavatelem, který má specializovanou způsobilost v oboru interní lékařství. Školitel bude po celou dobu trvání stáže dohlížet na odbornou stránku výkonu zdravotnického povolání, průběžně prověřovat teoretické znalosti a praktické dovednosti Stážisty a kontrolovat práci Stážisty
- * Stážista bude vykonávat úkoly stanovené školitelem v souladu se vzdělávacím programem pro obor všeobecné praktické lékařství, vydaným ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví České republiky (ročník x, částka x); splnění doby praxe a jednotlivých úkonů do logbooku provede školitel.
- * Přijímající zaměstnavatel v souladu s ustanovením § 38a odst. 4 zákona č. 95/2004 Sb. posoudí zdravotní způsobilost k práci vykonávané v rámci stáže a po dobu stáže poskytne stážistovi pracovní-lekářské služby.

- * Stáž bude Stážista vykonávat v časovém rozsahu odpovídajícím týdenní pracovní době v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů tak, aby stáž zahrnovala i účast na odpoledních a nočních službách.

Článek IV.

Práva a Povinnosti smluvních stran

- * Stážistům bude poskytována plat/mzda a všechny jejich další případné finanční nároky, vyplývající z pracovněprávního vztahu, včetně náhrad výdajů, které stážistovi vzniknou v souvislosti s výkonem práce, Vysílajícím zaměstnavatelem.
- * Přijímající zaměstnavatel se zavazuje zajistit Stážistům, podle potřeb vykonávané práce, dostatečné a přiměřené informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, zejména formou seznámení s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, které se týkají Stážistovi práce na pracovišti, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí.
- * Vysílající zaměstnavatel se zavazuje, že Stážistu po dobu praxe vybaví vhodným pracovním oděvem a obuví.
- * Přijímající zaměstnavatel poskytne Stážistovi potřebné osobní ochranné pracovní prostředky, s výjimkou ochranného oděvu a obuvi. Takto poskytnuté osobní ochranné pracovní prostředky je Stážista povinen po skončení stáže vrátit Přijímajícímu zaměstnavateli.
- * Přijímající zaměstnavatel umožní Stážistovi odkládání osobních věcí a používání hygienických zařízení. Dále mu umožní závodní stravování ve svém areálu, a to za stejných podmínek jako svých zaměstnanců.
- * Stáž může být přerušena z důvodu uvedených v ustanovení § 5 odst. 9 zákona č. 95/2004 Sb., tedy z důvodu pracovní neschopnosti, mateřské dovolené a rodičovské dovolené, avšak nesmí být tímto přerušením zkrácena. V takovémto případě se doba stáže prodlužuje o dobu, po kterou trvaly důvody k přerušování stáže.
- * V případě, že Stážista závažným způsobem či opakovaně poruší povinnosti při výkonu stáže, zejména v případě neomluvené nepřítomnosti Stážisty při výkonu stáže, nedodržení bezpečnostních předpisů, nedodržení pokynů školitele, Přijímající zaměstnavatel písemně oznámí tuto skutečnost Vysílajícímu zaměstnavateli.

- * Po ukončení stáže vypracuje školitel hodnocení, ve kterém bude uveden rozsah absolvované stáže, charakter prací a veškeré důležité skutečnosti vyplývající z účelu stáže.
- * Škodu, způsobenou Stážistovi při plnění pracovních úkolů v rámci dočasného přidělení nebo v přímé souvislosti s ním, nahradí Vysílající zaměstnavatel stážisty. Obě smluvní strany se dohodly, že v takovém případě nemá Vysílající zaměstnavatel právo na náhradu této škody.

Článek V.

Cena a Platební podmínky

- * Za zajištění výkonu stáže, v rozsahu stanovém dle čl. I a čl. II. této smlouvy, se Vysílající zaměstnavatel zavazuje nahradit Přijímajícímu zaměstnavateli cenu ve výši xxx Kč bez DPH za každý den trvání stáže (*ev. jiná jednotka*).
- * Tato částka je splatná *před zahájením stáže/ po ukončení stáže / po ukončení každého kalendářního měsíce*, a to na základě daňového dokladu (faktury) vydaného Vysílajícím zaměstnavatelem. K celkové částce bude připočtena DPH v platné výši.
- * Faktura obsahuje vždy
- * jméno Stážisty,
- * dobu stáže,
- * název vzdělávacího programu
- * lhůtu splatnosti, a
- * náležitosti daňového dokladu dle § 12 zákona č. 588/1992 Sb. a § 13a obchodního zákoníku.
- * V případě, že faktura nebude mít odpovídající náležitosti podle odstavce 5. 3. tohoto článku je Vysílající zaměstnavatel oprávněn zaslat ji ve lhůtě splatnosti zpět Přijímajícímu zaměstnavateli k doplnění, aniž se tak dostane do prodlení se splatností. Lhůta splatnosti počíná běžet znovu od opětovného zaslání náležitě doplněného či opraveného dokladu Vysílajícímu zaměstnavateli.
- * Vystavená faktura je splatná nejpozději x dnů od vystavení faktury. Za den zaplacení je považován den odepsání částky z účtu Přijímajícího zaměstnavatele.
- * Pro úhradu sankcí dle článku VII. této smlouvy platí stejné platební podmínky jako pro zaplacení faktury.

Článek VI.

Vyšší moc

- * Žádná ze smluvních stran nenese odpovědnost za zpoždění při plnění závazků, vyplývajících z této smlouvy nebo za jejich neplnění zapříčiněné skutečnostmi, jež nemohla odpovídajícím způsobem ovlivnit, včetně případů vyšší moci, úmyslného poškození třetí osobou, požáru, zásahu orgánu státní moci či státní správy, výpadku dodávky elektrické energie apod.
- * Je-li některé ze stran zabráněno plnit své závazky z některého z výše uvedených důvodů, je povinna neprodleně oznámit tuto skutečnost dotčené smluvní straně.

Článek VI.

Důvěrnost

- * Smluvní strany se zavazují zacházet se všemi informacemi, které se v souvislosti s plněním této smlouvy dozví, jako s důvěrnými, zavazují se nesdělovat je třetím osobám a nedopustit, aby je mohly třetí osoby využít.

Článek VII.

Ukončení a změny smlouvy

- * Tato smlouva končí
- * vykonáním stáže ve stanoveném rozsahu,
- * písemnou dohodou smluvních stran,
- * výpovědí jedné ze smluvních stran, a to i bez udání důvodu. Výpovědní lhůta činí 15 dnů a začíná běžet dnem, v němž byla výpověď doručena druhé straně, nebo
- * odstoupením od smlouvy v případě hrubého porušení smlouvy druhou smluvní stranou; odstoupení od smlouvy je účinné dnem doručení oznámení o odstoupení druhé straně.
- * Za hrubé porušení smlouvy na straně Přijímajícího zaměstnavatele bude považováno zejména:
- * neoprávněné nakládání s poskytnutými osobními údaji,
- * opakované neplnění podmínek stanoveným vzdělávacím programem,

- * opakované jiné porušení smlouvy, které bylo Přijímajícím zaměstnavateli Vysílajícím zaměstnavatelem písemně vytknuto.
- * Za hrubé porušení smlouvy na straně Vysílajícího zaměstnavatele bude považováno zejména nezaplacení náhrady nákladů Přijímajícím zaměstnavateli.
- * Vysílající zaměstnavatel může dále odstoupit od smlouvy v případě závažného či opakovaného porušení povinností Stážisty.
- * Při skončení smluvního vztahu je Přijímající zaměstnavatel povinen předat Vysílajícímu zaměstnavateli všechny podklady nezbytné pro zabezpečení dalšího plnění účelu smlouvy, zejména veškeré doklady pořízené Přijímajícím zaměstnavatelem za dobu trvání této smlouvy.
- * V případě oprávněného odstoupení kterékoli ze smluvních stran od této smlouvy jsou smluvní strany povinny uhradit si navzájem účelně vynaložené náklady spojené s plněním této smlouvy a případnou náhradu vzniklé škody.
- * Tato smlouva též zaniká okamžikem skončení pracovního poměru mezi Vysílajícím zaměstnavatelem a Stážistou.

Článek VIII.

Změna smlouvy

- * Tuto smlouvu lze měnit pouze oboustranným souhlasem, a to formou dodatku ke smlouvě. Pokud některá ze stran předloží návrh dodatku, je druhá smluvní strana povinna se k tomuto návrhu vyjádřit ve lhůtě 14 kalendářních dnů od doručení, nestane-li se tak, platí, že strana s návrhem vyslovila souhlas. Po dobu této lhůty je návrhem vázána i strana navrhuující.
- * Nastanou-li u některé ze stran skutečnosti bránící řádnému plnění této smlouvy, je povinna to ihned bez zbytečného odkladu oznámit druhé straně a vyvolat jednání osob oprávněných k podpisu smlouvy.

Článek IX.

Závěrečná ustanovení

- * Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu smluvními stranami.

- * Veškerá případná předchozí ujednání mezi stranami této smlouvy týkající se jejího předmětu pozbývají podpisem této smlouvy platnosti; to se netýká rámcové smlouvy o zajištění stáží, uzavřené dne xxx (*pokud je uzavřena*).
- * Pokud bude jakékoliv ujednání této smlouvy shledáno jako neplatné, nezákonné nebo nevynutitelné, platnost a vynutitelnost zbývajících ujednání tím nebude dotčena. Smluvní strany se v takovém případě zavazují přijmout ujednání, které je v souladu s právními předpisy a které co nejvíce odpovídá obsahu a účelu původního ujednání. Žádná ze smluvních stran nebude přijetí takového nového ustanovení podmiňovat poskytnutím jakékoli výhody či zvláštního plnění v její prospěch.
- * V případě, kdy tato smlouva odkazuje na konkrétní právní předpis, rozumí se jím i právní předpis, jež tento předpis v budoucnu nahradí, a to konkrétně ta jeho ustanovení, jež jsou obsahem a účelem nejbližší.
- * Smluvní strany se dohodly, že doručování písemností jedné strany druhé smluvní straně je účinné dnem skutečného doručení nebo dnem, kdy se doručená zásilka vrátila odesílateli jako nevyzvednuta v úložní době, ač byla řádně zaslána na adresu sídla smluvní strany zapsaného k datu odeslání zásilky v obchodním rejstříku nebo uvedenou v této smlouvě nebo v písemném oznámení o změně sídla smluvní strany.
- * Pokud nebylo v této smlouvě ujednáno jinak, řídí se právní vztahy z ní vyplývající a vznikající platným právním řádem České republiky, zejména pak obchodním zákoníkem.
- * Tato smlouva je závazná i pro případné právní nástupce smluvních stran.
- * Tato smlouva má xxx stran včetně příloh a je vyhotovena ve 4stejnopisech, z nichž každá strana obdrží 2stejnopisy.
- * Osoby jednající za účastníky této smlouvy prohlašují, že jsou k uzavření této smlouvy plně právně způsobilé a že smlouva byla sepsána podle jejich skutečné, pravé a svobodné vůle, prosté omylu nebo tísně za nápadně nevýhodných podmínek a její text odpovídá pravé a svobodné vůli smluvních stran. Smlouvu si přečetly, její obsah prohlašují za určitý a srozumitelný a na důkaz souhlasu s jejím obsahem smlouvu vlastnoručně podepisují.

V xxx dne xxx

V xxx dne xxx

Za Vysílajícího zaměstnavatele		Za Přijímajícího zaměstnavatele

B. Smlouva mezi zaměstnancem a vysílajícím zaměstnavatelem:

Smlouva o stáži

uzavřená podle ustanovení § 38a zákona č. 95/2004 Sb.

mezi

xxx

Zastoupen: xxx

Se sídlem: xxx

E-mail: xxx

IČ: xxx

DIČ: xxx

Bankovní spojení: xxx

Společnost zapsána v Obchodním rejstříku vedeném xxx v xxx v oddíle xxx vložce xxx jako vysílající zaměstnavatel na straně jedné (dále jen „**Vysílající zaměstnavatel**“)

a

Jméno, příjmení:

datum narození:

bydliště:

místo narození:

státní občanství:

(dále jen „**Zaměstnanec**“)

(dále též jen „**smluvní strany**“)

kteřou smluvní strany uzavírají mezi sebou, níže uvedeného dne, měsíce a roku v podle § 38a odst. 3. zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 95/2004 Sb.).

Článek I.

Úvodní ustanovení

- * Smluvní strany prohlašují, že je mezi nimi na základě smlouvy uzavřené dne xxx, č. xxx uzavřen pracovně právní vztah v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), jejímž obsahem je výkon povolání lékaře.
- * Zaměstnanec prohlašuje, že je účastníkem specializačního vzdělávání v souladu se zákonem č. 95/2004 Sb.

Článek II.

Předmět smlouvy

- * Vysílající zaměstnavatel dočasně přiděluje Zaměstnance do nemocnice xy, se sídlem xxx, IČ. xxx, (dále jen „Přijímající zaměstnavatel“) na stáž.
- * Zaměstnanec bude po dobu stáže vykonávat povolání lékaře na (např. lůžkovém interním oddělení.)
- * Účelem stáže je k absolvování odborné praxe v rámci specializačního vzdělávání *v oboru všeobecné praktické lékařství na interním oddělení s neselektovaným příjmem pacientů* za účelem získání specializované způsobilosti v oboru všeobecné praktické lékařství.
- * Zaměstnanec s dočasným přidělením za účelem stáže souhlasí.

Článek III.

Průběh stáže

- * Stáž Zaměstnanec zahájí dne xx. Stáž bude trvat do doby splnění požadavků vzdělávacího programu stanoveného pro interní oddělení s neselektovaným příjmem pacientů, nejdéle však xx ode dne zahájení stáže.
- * Místem výkonu práce po dobu se určuje přesná identifikace oddělení.
- * Stáž bude Zaměstnanec vykonávat v časovém rozsahu odpovídajícím týdenní pracovní době v souladu se zákoníkem práce tak, aby stáž zahrnovala i účast na odpoledních a nočních službách.

Článek IV.

Práva a Povinnosti smluvních stran

- * Po celou dobu výkonu stáže bude Zaměstnanci poskytována plat/mzda a všechny jeho další případné finanční nároky, vyplývající z pracovněprávního vztahu, včetně náhrad výdajů, které Zaměstnanci vzniknou v souvislosti s výkonem práce, Vysílajícím zaměstnavatelem.
- * Zaměstnanec se zavazuje vykonávat u Přijímajícího zaměstnavatele své povolání lékaře pod odborným dohledem školitele určeného Přijímajícím zaměstnavatelem, a zavazuje se
- * plnit veškeré úkoly stanovené školitelem, které vyplývají z účelu dočasného přidělení, zejména plnit jeho odborné pokyny,
- * vykonávat své povolání v rozsahu určeném školitelem a pod jeho odborným dohledem,
- * podrobit se průběžnému prověřování teoretických znalostí a praktických dovedností a podrobovat se kontrole své práce školitelem či jiným zaměstnancem Přijímajícího zaměstnavatele,
- * vykonávat své povolání v souladu s právními, zdravotnickými, bezpečnostními a dalšími předpisy a podle pokynů a příkazů školitele, vedoucích jednotlivých oddělení, popř. dalších odpovědných osob,
- * dodržovat režim pracoviště, pracovní dobu a účastnit se lékařských vizit,
- * nosit viditelnou jmenovku s uvedením svého označení odbornosti,
- * nezamlčí žádnou důležitou okolnost týkající se svého zdravotního stavu, pokud by mohla mít vliv na absolvování stáže a bezodkladně oznámí svému školiteli, pokud by taková skutečnost nastala v průběhu stáže
- * Zaměstnanec se zavazuje neprovádět samostatně, tzn. bez bezprostředního dohledu stanoveného školitele nebo jím pověřeného zaměstnance Přijímajícího zaměstnavatele žádné výkony, poskytovat rady pacientům ani jinak zasahovat do poskytování zdravotnických služeb pacientům.
- * Zaměstnanec se zavazuje dodržovat mlčenlivost o veškerých skutečnostech, o kterých se dozví v souvislosti s vykonáváním stáže.
- * Stáž může být přerušena z důvodu uvedených v ustanovení § 5 odst. 9 zákona č. 95/2004 Sb., tedy z důvodu pracovní neschopnosti, mateřské dovolené a rodičovské dovolené, avšak nesmí být tímto přerušením zkrácena. V takovémto případě se doba stáže prodlužuje o dobu, po kterou trvaly důvody k přerušování stáže.

- * V případě, že Zaměstnanec závažným způsobem či opakovaně poruší povinnosti při výkonu stáže, zejména v případě neomluvené nepřítomnosti při výkonu stáže, nedodržení bezpečnostních předpisů, nedodržení pokynů školitele, bude Vysílající zaměstnavatel postupovat stejně, jako by šlo o porušení povinností na jeho pracovišti.
- * Škodu, způsobenou Zaměstnanci při plnění pracovních úkolů v rámci dočasného přidělení nebo v přímé souvislosti s ním, nahradí Zaměstnanci Vysílající zaměstnavatel.

Článek V.

Ukončení a změny smlouvy

- * Tato smlouva končí
- * výkonem stáže ve stanoveném rozsahu,
- * písemnou dohodou smluvních stran,
- * výpovědí jedné ze smluvních stran, a to i bez udání důvodu. Výpovědní lhůta činí 15 dnů a začíná běžet dnem, v němž byla výpověď doručena druhé straně, nebo
- * odstoupením od smlouvy v případě hrubého porušení smlouvy druhou smluvní stranou; odstoupení od smlouvy je účinné dnem doručení oznámení o odstoupení druhé straně.
- * Za hrubé porušení smlouvy na straně Zaměstnance bude považováno zejména:
 - * opakované neplnění podmínek stanoveným vzdělávacím programem,
 - * opakované jiné porušení smlouvy, které bylo Zaměstnanci Vysílajícím zaměstnavatelem písemně vytknuto.
- * Za hrubé porušení smlouvy na straně Vysílajícího zaměstnavatele bude považováno nezajištění podmínek stáže v souladu se vzdělávacím programem.
- * Tato smlouva též zaniká okamžikem skončení pracovního poměru mezi Vysílajícím zaměstnavatelem a Zaměstnancem.

Článek VI.

Změna smlouvy

- * Tuto smlouvu lze měnit pouze oboustranným souhlasem, a to formou dodatku ke smlouvě. Pokud některá ze stran předloží návrh dodatku, je druhá smluvní strana povinna se k tomuto návrhu vyjádřit ve lhůtě 14 kalendářních dnů od doručení, nestane-li se tak, platí, že strana s návrhem vyslovila souhlas. Po dobu této lhůty je návrhem vázána i strana navrhuující.
- * Nastanou-li u některé ze stran skutečnosti bránící řádnému plnění této smlouvy, je povinna to ihned bez zbytečného odkladu oznámit druhé straně.

Článek VII.

Závěrečná ustanovení

- * Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu smluvními stranami.
- * Veškerá případná předchozí ujednání mezi stranami této smlouvy týkající se jejího předmětu pozbývají podpisem této smlouvy platnosti; to neplatí v případě kvalifikační dohody uzavřené dne. xxx (*samožřejmě, pokud je uzavřena*).
- * Pokud bude jakékoliv ujednání této smlouvy shledáno jako neplatné, nezákonné nebo nevynutitelné, platnost a vynutitelnost zbývajících ujednání tím nebude dotčena. Smluvní strany se v takovém případě zavazují přijmout ujednání, které je v souladu s právními předpisy a které co nejvíce odpovídá obsahu a účelu původního ujednání. Žádná ze smluvních stran nebude přijetí takového nového ustanovení podmiňovat poskytnutím jakékoli výhody či zvláštního plnění v její prospěch.
- * V případě, kdy tato smlouva odkazuje na konkrétní právní předpis, rozumí se jím i právní předpis, jež tento předpis v budoucnu nahradí, a to konkrétně ta jeho ustanovení, jež jsou obsahem a účelem nejbližší.
- * Smluvní strany se dohodly, že doručování písemností jedné strany druhé smluvní straně je účinné dnem skutečného doručení nebo dnem, kdy se doporučená zásilka vrátila odesílateli jako nevyzvednuta v úložní době, ač byla řádně zaslána na adresu sídla smluvní strany zapsaného k datu odeslání zásilky v obchodním rejstříku nebo uvedenou v této smlouvě nebo v písemném oznámení o změně sídla smluvní strany.
- * Pokud nebylo v této smlouvě ujednáno jinak, řídí se právní vztahy z ní vyplývající a vznikající platným právním řádem České republiky, zejména zákoníkem práce.
- * Tato smlouva je závazná i pro případné právní nástupce smluvních stran.

- * Tato smlouva má xxx stran včetně příloh a je vyhotovena ve 4stejnopisech, z nichž každá strana obdrží 2stejnopisy.
- * Smluvní strany prohlašují, že jsou k uzavření této smlouvy plně právně způsobilé a že smlouva byla sepsána podle jejich skutečné, pravé a svobodné vůle, prosté omylu nebo tísně za nápadně nevýhodných podmínek a její text odpovídá pravé a svobodné vůli smluvních stran. Smlouvu si přečetly, její obsah prohlašují za určitý a srozumitelný a na důkaz souhlasu s jejím obsahem smlouvu vlastnoručně podepisují.

V xxx dne xxx

V xxx dne xxx

Za Vysílajícího zaměstnavatele		Za Zaměstnance

